

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 16. helmikuuta 2024
(OR. en)

6622/24

MI 174
COMPET 173
IND 84

SAATE

Lähettiläjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	16. helmikuuta 2024
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2024) 77 final
Asia:	KOMISSIION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE Sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskeva vuosikertomus 2024

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2024) 77 final.

Liite: COM(2024) 77 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 14.2.2024
COM(2024) 77 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskeva vuosikertomus 2024

{SWD(2024) 77 final} - {SWD(2024) 78 final}

Johdanto

Maailman suurimpiin yhtentyneisiin markkina-alueisiin kuuluvat EU:n sisämarkkinat ovat keskeinen osa kilpailukykyämme. Sisämarkkinoiden yli 440 miljoonan kuluttajan ja suurten mittakaavaetujen ansiosta EU:sta on tullut maailman suurin kauppayhteisö – sen yritykset vastaavat neljänneksestä palvelujen ja viidenneksestä huipputeknologiatuotteiden maailmanlaajuisesta viennistä¹ – ja suosittu kohde ulkomaisille investoinneille. EU:n vakaa makrotaloudellinen kehys ja laadukas infrastruktuuri tukevat investoinneille suotuista liiketoimintaympäristöä ja perustuvat vahvaan sosiaalisen markkinatalouden malliin ja tukevat sitä.

Toinen toistaan seuranneet viimeaikaiset kriisit ovat korostaneet sisämarkkinoiden häiriönsietokyvyn vahvistamisen merkitystä. Komissio on toteuttanut merkittäviä aloitteita sisämarkkinoiden eheyden säilyttämiseksi ja EU:n teollisen perustan vahvistamiseksi covid-19-pandemian aikana ja myös Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan seurauksena. Tässä haastavassa tilanteessa ja maailmanlaajuisen kilpailun lisääntyessä komissio pyrkii yhdistämään vihreän ja digitaalisen siirtymän kilpailukykyisiin ja kestäviin sisämarkkinoihin ja noudattamaan ketään ei jätetä -periaatetta. Kuluttajat hyötyvät hyvin toimivista sisämarkkinoista, sillä ne laskevat hintoja ja tarjoavat monipuolisemman valikoiman ja yhteisiä hyvin suojattuja oikeuksia.

EU:lla on erittäin vahvoja voimavaroja, joiden varaan se voi rakentaa: sillä on korkeasti koulutettuja insinöörejä, huippuosaamista tutkimuksen saralla, laadukas infrastruktuuri, vankka tuotantopohja, vahva palveluala, kilpailuetu puhtaiden teknologioiden kehittämisessä, suurteholaskentaan kykeneviä tietokoneita, kvanttiteknologiaa, murroksellisia digitaalitekniologioita – ja tietenkin sisämarkkinat ponnahduslautana.

Euroopan talouteen kohdistuu kuitenkin sekä pitkäaikaisia että uudempiä haasteita, jotka liittyvät ilmastonmuutokseen, geopoliittisiin muutoksiin, teknologisen kehityksen nopeutumiseen, korkeisiin energian hintoihin, väestörakenteeseen, työvoima- ja osaamispulaan, strategiaan riippuvuuksiin ja epäreiluun kansainväliseen kilpailuun.

Vuonna 2023 **sisämarkkinoiden 30. vuosipäivästä annetussa tiedonannossa**² käsiteltiin sitä, miten sisämarkkinoita voitaisiin syventää edelleen niiden täyden potentiaalin hyödyntämiseksi. Samaan aikaan **EU:n pitkän aikavälin kilpailukykyistä annetussa tiedonannossa**³ esitettiin yleiskatsaus kilpailukykyyn liittyvistä haasteista ja arvioitiin niitä yhdeksän kilpailukykyyn vaikuttavan tekijän näkökulmasta (ks. kaavio 1). Tässä **tiedonannossa esitetään sisämarkkinoita ja niiden kilpailukykyä koskeva analyysi, joka on jäsenelty näiden kilpailukykyyn vaikuttavan yhdeksän tekijän ja niihin liittyvien keskeisten tulosindikaattoreiden mukaisesti**. Siinä yksilöidään myös tulevat painopisteet ja suositellaan tarvittaessa toimia.

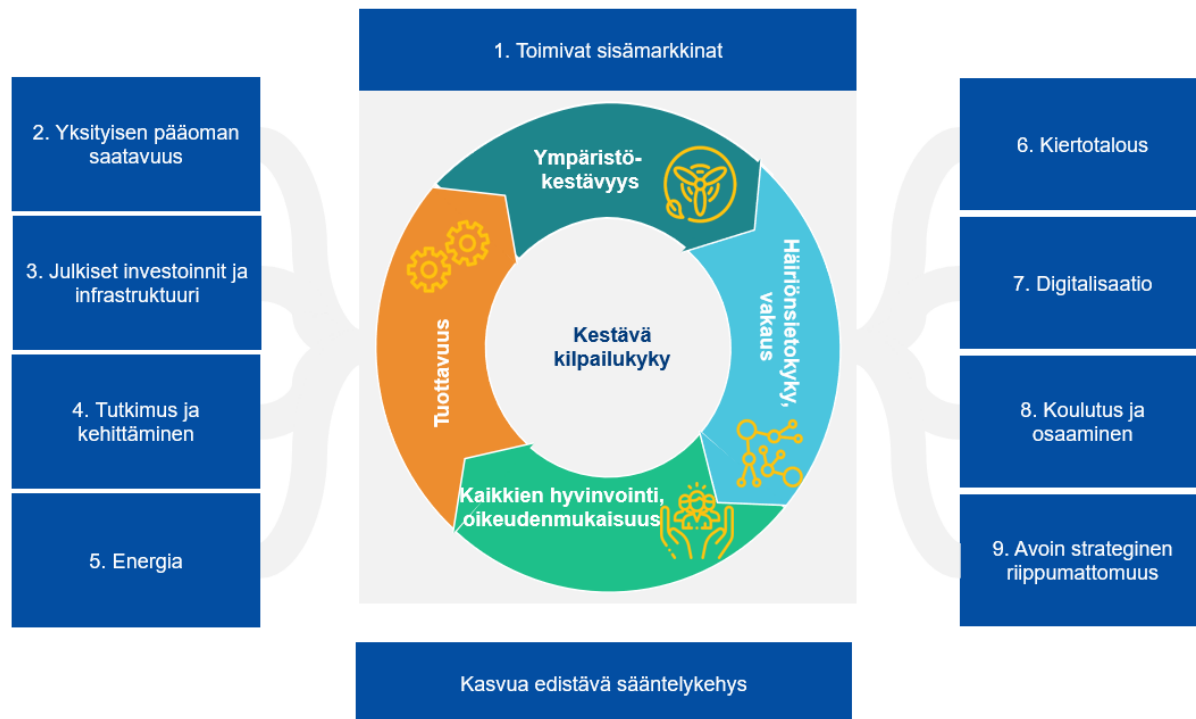
¹ Ks. sisämarkkinoiden tulostaulu ([Economic resilience | Single Market Scoreboard \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/economic-resilience-single-market-scoreboard)), kauppaa käsittelevä osio).

² ”Sisämarkkinoiden 30. vuosipäivä”, annettu 16. maaliskuuta 2023, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0162>.

³ ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen”, annettu 16. maaliskuuta 2023, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0168>.

Komissio antaa tämän myötä panoksensa ensimmäiseen vuotuisen sykliin, jossa neuvosto, Eurooppa-neuvosto ja Euroopan parlamentti keskustelevat edistymisestä ja tarvittavista toimenpiteistä, jotka koskevat sisämarkkinoiden tulevaisuutta ja kilpailukykyä.

Kaavio 1: Yhdeksään tekijään perustuva kilpailukyvyn määritelmä

Lähde: Tiedonanto EU:n pitkän aikavälin kilpailukyvystä (COM(2023)168)

1. Toimivat sisämarkkinat

Keskeinen tulosindikaattori	Kuvaus	Tavoite	Viimeisin EU:n
Keskeinen tulosindikaattori 1: Yhdentyminen sisämarkkinoilla	Yhdentyminen sisämarkkinoilla: kaupan osuus BKT:stä	Lisäys	tavarat 26,3 % (2022) tavarat 23,5 % (2021) palvelut 7,5 % (2022) palvelut 6,6 % (2021)
Keskeinen tulosindikaattori 2: Vaatimustenmukaisuusvaje (puutteellisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä saatetut direktiivit)	Indikaattorilla mitataan niiden direktiivien määrää, joiden osalta komissio on käynnistänyt rikkomusmenettelyn, koska direktiivien saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä on puutteellista.	0,5 %	1,2 % (2023) 1,3 % (2022)

Värikoodit:

	Tuloskehitystietoja ei saatavilla
	Parantunut
	Pysynyt ennallaan (muutos ≤ 2 %)
	Heikentynyt

⁴ Joulukuussa 2023 saatavilla olleet tiedot. Lisätietoja pidemmän aikavälin kehityksestä on asiakirjan SWD(2024) 78 liitteessä 1 ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”.

Sisämarkkinat ovat pitkän aikavälin kilpailukyvyn edellytys. Hyvin toimivat sisämarkkinat ovat luoneet EU:lle 30 viime vuoden aikana vahvan taloudellisen perustan: laajan kysyntäpohjan, monipuoliset hankintalähteet sekä mahdollisuuksia innovointiin ja tuotannon laajentamiseen, ja näiden rinnalla vahvojen sosiaalisten oikeuksien ja oikeudenmukaisten työolojen tuki. Sisämarkkinat ovat osoittautuneet tehokkaaksi välineeksi häiriönsietokykyisten toimitusketjujen rakentamisessa, ja ne toimivat tarvittaessa geopoliittisena välineenä.

Komissio ja jäsenvaltiot ovat puuttuneet sisämarkkinoiden toiminnan esteisiin. Jäsenvaltiot sitoutuivat vuonna 2023 **sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevässä työryhmässä** poistamaan 301 ammatin osalta pätevyystarkastukset, jotka eivät ole oikeasuhteisia. Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevä työryhmä seuloi myös yli 170 käsittelyyn liittyvää estettä tuuli- ja aurinkoenergiahankkeille ja sitoutui poistamaan puolet niistä. Tämä tavoite on jo ylitetty, sillä 60 prosenttia todetuista esteistä on poistettu. **SOLVIT-verkoston** saadun näytön perusteella käynnistettiin vuonna 2023 hanke IBAN-tilinumeroihin liittyvän syrjinnän torjumiseksi sisämarkkinoilla julkisella sektorilla ja televiestinnässä.

Komissio ryhtyi tämän toimeksiannon puitteissa ripeisiin täytäntöönpanon valvontatoimiin, kun vapaan markkinoillepääsyn keskeisten periaatteiden toteutuminen vaarantui tai kun ilmeni muihin kuin kansallisiin toimijoihin sovellettavia syrjiviä käytäntöjä. Komissio pyrki erityisesti torjumaan julkisia hankintoja ja maksuviivästyksiä koskevien EU:n sääntöjen rikkomisia, varmistamaan markkinoiden avoimuuden ja tehokkuuden julkisten hankintojen tuella sekä puolustamaan pk-yritysten etuja. Ennaltaehkäiseviä välineitä vahvistettiin. Näitä ovat esimerkiksi sisämarkkinoiden avoimuutta koskeva direktiivi ja ammattipalvelujen kansallisen sääntelyn uusien rajoitusten ennakkoarviointi.

Sisämarkkinoiden 30. vuosipäivästä annetussa tiedonannossa vahvistetaan konkreettisia tavoitteita ja aloitteita, jotka koskevat komission ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä nykyisten sääntöjen täytäntöönpanossa ja kansallisten esteiden poistamisessa esimerkiksi palvelualalla. Komissio asetti tavoitteeksi vähentää vaatimustenmukaisuusvaje 0,5 prosenttiin (tämä tarkoittaa puutteellisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä saatettujen direktiivien enimmäisosuutta). Vuonna 2023 tosiasiallinen vaje pieneni 1,2 prosenttiin (ks. keskeinen tulosindikaattori 2). Komissio jatkaa yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa tämän tavoitteen saavuttamiseksi, sillä poistamalla kansallisia esteitä ja erityisesti **parantamalla hyväksytyjen sääntöjen täytäntöönpanoa** voidaan saavuttaa **merkittävää lisäkasvua**⁵.

⁵ Mapping the Cost of Non-Europe 2019-24, Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun tutkimus, 2019 (johon viitataan myös sisämarkkinoiden 30. vuosipäivästä annetussa tiedonannossa), [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2019\)631745](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2019)631745).

Sääntelytaakka ja yksinkertaistaminen

Keskeinen	Kuvaus	Tavoite	Viimeisin EU:n arvo ⁶
Keskeinen tulosindikaattori 17: Säännösten noudattamisen helppous (sääntelytaakka)	Yritysten vastaus kysymykseen: ”Miten helppoa yritysten on maassanne noudattaa sääntelyä ja hallinnollisia vaatimuksia (esim. luvat, raportointi, lainsäädäntö)? (1 = liian monimutkaista, 7 = erittäin helppoa)” Maailman talousfoorumin maailmanlaajuiseen kilpailukykyindeksiin liittyvässä tutkimuksessa.	Lisäys	3,80 (2022) 3.64 (2021)

Sääntelytaakka on alkanut vähentyä EU:ssa (ks. keskeinen tulosindikaattori 17), mikä on erityisesti EU:n tason toimien ansiota. Vuonna 2022 komission ehdotukset tuottivat 7,3 miljardia euroa enemmän hallinnollisia säästöjä kuin kustannuksia⁷. Maaliskuussa 2023 komissio ehdotti useissa jäsenvaltioissa toimivia yrityksiä koskevien muodollisuuksien yksinkertaistamista sekä digitaalisten välineiden ja prosessien käytön laajentamista ja parantamista **yhtiöoikeuden** alalla⁸.

Komissio on myös laajentanut täytäntöönpanoa⁹ EU:n sähköistä hallintoa koskevan lippulaivahankkeen eli **yhteisen digitaalisen palveluväylän**¹⁰ osalta. Tarkemmin ottaen jäsenvaltioilla on ollut joulukuusta 2023 lähtien velvollisuus tarjota kansallisille ja rajatylittävälle käyttäjille mahdollisuus hoitaa sähköisesti 21 erilaista tärkeää menettelyä¹¹. **Sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmä (IMI)** yhdistää 12 000 viranomaista ja helpottaa 35 000 rekisteröidyn käyttäjän tietojen vaihtoa 20 politiikanalalla ja kaikilla EU:n kielillä. IMI-järjestelmään linkitetyn Maantiili liikenne – Työntekijän lähettämislmoitus -portaalin¹² avulla maantiili liikenteessä voidaan lähettää digitaalisesti yksi yhtenäinen kuljettajan lähettämislmoitus. Portaalien kautta lähetettiin helmikuun 2022 ja joulukuun 2023 välisenä aikana 33 miljoonaa lähettämislmoitusta. Komissio hyväksyi hiljattain työntekijöiden lähettämislmoitusten valinnaisen sähköisen mallin ja kehittää monikielistä portaalia niiden lähettämistä varten. **Yhteentoimiva Eurooppa -säädöksellä**¹³ perustetaan jäsenelty yhteistyömekanismi jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten välille, mikä vähentää rajatylittävien ja monialaisten digitaalisten julkisten palvelujen esteitä¹⁴.

Komissio on pannut täytäntöön ”yksi sisään, yksi ulos” -lähestymistavan sekä ottanut käyttöön pakollisen kilpailukykytarkastuksen ja vahvistanut pk-yritystestien uusien ehdotusten analysointia varten. Se etenee myös kohti tavoitetta vähentää **raportointivaatimuksista aiheutuvaa taakkaa 25 prosentilla**. Komission vuoden 2024 työohjelmassa esiteltiin ensimmäiset 41 aloitetta

⁶ Joulukuussa 2023 saatavilla olleet tiedot. Lisätietoja pidemmän aikavälin kehityksestä on asiakirjan SWD(2024) 78 liitteessä 1 ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”.

⁷ Vuoden 2022 räsitusä koskeva vuotuinen selvitys, https://commission.europa.eu/system/files/2023-09/ABS_20230912_0.pdf.

⁸ [Proposal for a Directive to further expand and upgrade the use of digital tools and processes in company law – all documents – European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_23_5730).

⁹ COM(2023) 534.

¹⁰ https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/single-digital-gateway_en

¹¹ Asetuksen (EU) 2018/1724 liite II.

¹² <https://www.postingdeclaration.eu/landing>

¹³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/IP_23_5730

¹⁴ [https://commission.europa.eu/document/download/7ad24728-71d5-4148-a6a6-2af7551726fe_en?filename=Communication Interoperable Europe Act](https://commission.europa.eu/document/download/7ad24728-71d5-4148-a6a6-2af7551726fe_en?filename=Communication%20Interoperable%20Europe%20Act)

tällaisista vaatimuksista johtuvan taakan vähentämiseksi¹⁵. Esimerkiksi unionin tullikoodexin uudistuksen odotetaan tuovan noin kahden miljardin euron kustannussäästöt. Euroopan tilastoista annetun asetuksen tarkistamisen ansiosta säästetään lisäksi 450 miljoonaa euroa¹⁶.

Lisäksi 17. lokakuuta 2023 käynnistettiin asiaa koskeva kannanottopyyntö, ja kaikkien komission yksiköiden on määrä hyödyntää sidosryhmien näkemyksiä järjeistämisuunnitelmien valmistelussa. Vuonna 2024 saadaan myös Fit for Future -foorumin panos, joka sisältää jäsenvaltioiden ja sidosryhmien suosituksia yksinkertaistamisesta ja rasiuksen keventämisestä, myös raportointivelvoitteiden osalta¹⁷. Edistymisestä raportoidaan tulevassa rasiudesta koskevassa vuotuisessa selvityksessä.

Yleisesti ottaen EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla tarvitaan toimia, joilla edelleen yksinkertaistetaan hyväksytyn lainsäädännön täytäntöönpanoa kiinnittämällä erityistä huomiota perusteettomaan ylisääntelyyn sekä puututaan lainsäädännön täytäntöönpanon kumulatiivisiin vaikutuksiin ja ajoitukseen. Tämä auttaisi vähentämään sääntöjen noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia ja varmistaisi investointipäätösten paremman näkyvyyden.

Nykyaikaistetut sisämarkkinat

EU on ottanut käyttöön useita toimenpiteitä, joilla autetaan kuluttajia hyötymään sisämarkkinoista. Esimerkiksi yleislaturialoite yksinkertaistaa jo miljoonien eurooppalaisten elämää. Lisäksi perusteettomien ympäristöväittämien torjuntatoimilla ja korjauttamisoikeutta koskevilla aloitteilla autetaan vähentämään kansalaisten rajoitteita ja edistetään vihreämpää taloutta.

Digitaalialan sisämarkkinoiden kehittämiseksi on toteutettu merkittäviä sääntelytoimia, joilla luodaan yrityksille yhdenmukaiset säännöt kaikkialla EU:ssa toimimista varten: **Digimarkkinasäädöksellä**¹⁸ estetään portinvartijan asemassa olevia alustoja asettamasta yrityksille ja kuluttajille epäoikeudenmukaisia ehtoja. **Digipalvelusäädöksellä**¹⁹ varmistetaan, että se, mikä on laitonta verkon ulkopuolella, on laitonta myös verkossa. **Datanhallinta-asetuksella**²⁰ lisätään datan saatavuutta ja luottamusta datan jakamiseen ja poistetaan datan uudelleenkäytön teknisiä esteitä. **Datasäädöksellä**²¹ yhdenmukaistetaan datan oikeudenmukaista saatavuutta koskevia sääntöjä, ja **tekoälysäädöksellä** luodaan oikeusvarmuutta ja edistetään innovointia luotettavan tekoälyn alalla²².

Lisäksi covid-19-pandemian vastaisten toimenpiteiden sisämarkkinoilla aiheuttamien häiriöiden vuoksi sisämarkkinoita koskevalla hätätilavälineellä (SMEI)²³, joka on uudelta nimeltään

¹⁵ [2024 Commission work programme – European Commission \(europa.eu\)](#).

¹⁶ https://commission.europa.eu/system/files/2023-10/Factsheet_CWP_Burdens_10.pdf

¹⁷ Vuodeksi 2024 suunnitelluista kahdeksasta lausunnosta kolme liittyy raportointivelvoitteisiin. Niissä käsitellään kestävyysraportoinnin automatisointia, toimia ja menetelmiä tarpeettomien raportointivelvoitteiden välttämiseksi ja kestävään rahoitukseen liittyvien tietojen antamista koskevaa asetusta.

¹⁸ Asetus (EU) 2022/1925.

¹⁹ Asetus (EU) 2022/2065.

²⁰ Asetus (EU) 2022/868.

²¹ [Data Act | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](#).

²² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/regulatory-framework-ai>

²³ [Single market emergency instrument – European Commission \(europa.eu\)](#). Lainsäätäjät pääsivät yhteisymmärrykseen 1. helmikuuta 2024, ja SMEI on tarkoitettu hyväksyä tämän lainsäädäntökauden aikana.

sisämarkkinoita koskeva hätä- ja selviytymiskyksäädös (IMERA)²⁴, varmistetaan, että sisämarkkinoiden toiminta jatkuu ja kansalaisia ja yrityksiä tuetaan kriittisissä tilanteissa.

Pk-yritykset ja pienet mid-cap-yritykset

Pk-yritysten apupaketin²⁵ tavoitteena on antaa pk-yrityksille mahdollisuus kilpailla ja kasvaa. Kuten äskettäisestä komission tutkimuksesta²⁶ käy ilmi, yrityksillä, jotka eivät kasvunsa vuoksi ole enää määritelmällisesti pk-yrityksiä – eli niin kutsutuilla pienillä mid-cap-yrityksillä – on ratkaisevan tärkeä asema EU:n taloudessa, sillä niissä on kuusi prosenttia kaikista työpaikoista. Ne ovat näkyvästi läsnä EU:n kilpailukyvyyn ja teknologisen riippumattomuuden kannalta keskeisissä teollisuuden ekosysteemeissä, joihin kuuluvat esimerkiksi elektroniikka-ala, ilmailu- ja avaruusala sekä puolustus, energia, energiavaltainen teollisuus ja terveys. Noin 20 prosenttia kaikista pienistä mid-cap-yrityksistä oli pk-yrityksiä kolme vuotta aiemmin²⁷. Pk-yrityksiin verrattuna pienet mid-cap-yritykset ovat yleensä nopeammin kasvavia, innovatiivisempia ja pidemmälle digitalisoituneita. Niillä on kuitenkin edelleen tiettyjä samanlaisia haasteita kuin pk-yrityksillä, kuten hallinnollinen taakka, minkä lisäksi ne tarvitsevat enemmän oikeasuhteisuutta uudessa lainsäädännössä ja kohdennettua tukea. On tärkeää, että nämä haasteet ratkaistaan johdonmukaisella tavalla, jotta pk-yritykset voivat kehittyä sujuvasti pieniksi mid-cap-yrityksiksi.

Pienten mid-cap-yritysten määritelmää käytetään jo yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa²⁸ ja riskirahoitusta koskevissa suuntaviivoissa²⁹. Komissio seuraa tämän määritelmän perusteella sekä pk-yrityksiin että pieniin mid-cap-yrityksiin liittyviä tuloksia asiaankuuluviissa rahoitusohjelmissa ja ryhtyy tarvittaessa toimiin, joilla lisätään näiden yritysten osallistamista. Lisäksi komissio laatii laajemman tietokokonaisuuden pienistä mid-cap-yrityksistä ja syventää arviointiaan esteistä, jotka vaikeuttavat keskisuurten yritysten kasvua ja siirtymistä pieniksi mid-cap-yrityksiksi. Tässä yhteydessä otetaan huomioon pk-yritysverkoston ja muiden sidosryhmien näkemykset. Näin saadaan tietoa, joita käytetään tulevaisuudessa päätöksissä siitä, miten voidaan parhaiten laatia yhdenmukainen pienten mid-cap-yritysten määritelmä ja määrittää ne alat, joilla sen soveltaminen on merkityksellistä oikeasuhteisten sääntely-, rahoitus- tai politiikkatoimien suunnittelemista varten.

Laajentuminen

Joulukuussa 2023 Eurooppa-neuvosto tasoitti tietä **Euroopan unionin ja siten sisämarkkinoiden laajentumiselle**³⁰. Komissio pyrkii jo nyt integroimaan ehdokasmaat sisämarkkinoille seuraamalla niiden edistymistä EU:n lainsäädäntöön mukautumisessa,

²⁴ [SMEI / IMERA: neuvosto ja parlamentti alustavaan sopimukseen kriisivalmiudesta – Consilium \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/conclusions-14-15-12-2023-en.pdf).

²⁵ [SME Relief Package \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/conclusions-14-15-12-2023-en.pdf). Ks. myös tämän raportin liite 3A pk-yritysten apupaketin seurantavälineestä.

²⁶ Study to map, measure and portray the EU mid-cap landscape, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ad5fdad5-6a33-11ed-b14f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-277396461>.

²⁷ <https://www.esri.ie/system/files/publications/BKMNEXT429.pdf>

²⁸ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/508/oj/consolidated_en.pdf

²⁹ https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/508/oj/consolidated_en.pdf

³⁰ Eurooppa-neuvosto päätti aloittaa neuvottelut Ukrainan ja Moldovan tasavallan kanssa sekä aloittaa liittymisneuvottelut Bosnia ja Hertsegovinan kanssa sitten kun maa täyttää jäsenyysehdot riittävän hyvin. Lisäksi Georgialle päätettiin myöntää ehdokasmaan asema. Ks. [european-council-conclusions-14-15-12-2023-en.pdf \(europa.eu\)](https://europa.eu/european-council/conclusions-14-15-12-2023-en.pdf).

auttamalla niitä toteuttamaan tarvittavat (ja usein merkittävät) poliittiset ja taloudelliset uudistukset sekä valmistelemalla niitä EU:n jäsenyyden mukanaan tuomiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Useimmat ehdokasmaat ovat nyt assosioituneet sisämarkkinaohjelmaan ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmaan. Ukrainan ja Moldovan kanssa on sovittu pitkälle menevien ja laaja-alaisten vapaakauppa-alueiden tehostettua täytäntöönpanoa koskevista etenemissuunnitelmista vuosiksi 2023–2024, jotta voidaan lisätä näiden maiden pääsyä EU:n sisämarkkinoille.

Sisämarkkinat edellyttävät poliittista omistajuutta, ja niiden olisi oltava kaikkien toimijoiden yhteinen hanke kaikilla politiikan aloilla.

Komission ja jäsenvaltioiden olisi jatkettava tämän toimeksiannon puitteissa saavutetun edistyksen perusteella sisämarkkinoiden täydentämistä ja nykyaikaistamista erityisesti tehostamalla unionin lainsäädännön asianmukaista täytäntöönpanoa ja tehokasta täytäntöönpanon valvontaa kansallisella tasolla, myös ylisääntelyyn liittyvissä kysymyksissä. Komissio kannattaa näiden tavoitteiden saavuttamista varten edelleen erityisten kansallisten sisämarkkinatoimistojen perustamista siten, että jäsenvaltiot vastaavat ylemmästä johdosta ja tarvittavista resursseista. Nämä muita yhteistyövälineitä täydentävät toimistot voisivat edistää erityisesti jäljellä olevien esteiden poistamista palvelujen alalla.

Sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanoa olisi virtaviivaistettava yhdistämällä ennaltaehkäiseviä, yhteistyöhön perustuvia ja korjaavia välineitä. Jäsenvaltioiden olisi saavutettava konkreettiset tavoitteet, jotka koskevat direktiivien noudattamista ja saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä. SOLVIT-verkosto, sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevässä työryhmässä tehtävä työ ja erityiset sisämarkkinatoimistot voivat auttaa poistamaan lisää sisämarkkinoiden esteitä, myös palvelujen osalta. Jotta tämä olisi mahdollista, tätä työtä varten olisi osoitettava riittävästi resursseja.

Sääntelytaakan keventäminen olisi asetettava edelleen etusijalle kaikilla tasoilla. Sääntelyuudistukset ja tukivälineet olisi kohdennettava erityisesti pk-yrityksiin ja pieniin mid-cap-yrityksiin.

Tämän kanssa samanaikaisesti laajentumisen edellyttämien pohjatöiden ja uudistusten avulla olisi varmistettava myös jatkossa molempia osapuolia hyödyttävä laajentumismaiden integroiminen eurooppalaisiin toimitusketjuihin.

2. Yksityisen pääoman saatavuus ja investoinnit

Keskeinen tulosindikaattori	Kuvaus	Tavoite	Viimeisin EU:n arvo ³¹
Keskeinen tulosindikaattori 3: Yksityiset investoinnit suhteessa BKT:hen	Yksityiset investoinnit liittyvät suoraan yksityisen pääoman helppoon saatavuuteen.	Lisäys	19,3 % (2022) 18,7 % (2021)
Keskeinen tulosindikaattori 4: Riskipääomasijoitukset (osuus BKT:stä)	Riskipääomasijoitusten lisääntyminen on hyvä indikaattori siitä, miten yksityisen pääoman saatavuus yleensä on parantunut.	Lisäys	0,09 % (2022) 0,11 % (2021)

³¹ Joulukuussa 2023 saatavilla olleet tiedot. Lisätietoja pidemmän aikavälin kehityksestä on asiakirjan SWD(2024) 78 liitteessä 1 ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”.

Yksityiset investoinnit ovat säilyneet EU:ssa hyvällä tasolla finanssikriisin jälkeen muihin kansainvälisiin toimijoihin verrattuna. Pääomamarkkinaunionin syventäminen on olennaisen tärkeää, jotta saadaan liikkeelle yksityisiä investointeja ja voidaan lisätä EU:n kilpailukykyä. Vihreän siirtymän ja digitaalisen muutoksen nopeuttamiseksi sekä häiriönsietokyvyn ja unionin kilpailukyvyn parantamiseksi tarvittavien investointien on tultava ensisijaisesti yksityiseltä sektorilta.

Komission tämän toimeksiannon puitteissa ehdottaman vuoden 2020 pääomamarkkinaunionia koskevan toimintasuunnitelman 16 toimesta lähes kaikki on toteutettu tai poliittisesti hyväksytty. Vaikka EU:n pääomamarkkinoiden olosuhteet ovat parantuneet, nämä toimet eivät yksin riitä saattamaan pääomamarkkinaunionia päätökseen eikä riskipääoma, kuten pääomasijoitukset, edelleenkään riitä innovatiivisten yritysten toiminnan laajentamiseen ja tulevan kasvun rahoittamiseen.

EU:n luokitusjärjestelmäasetuksella lisätään ympäristön kannalta kestävän taloudellisen toiminnan rahoitusta ja edistetään vihreää siirtymää.

Rahoitusehdot kiristyivät merkittävästi vuonna 2023, mikä muutti investointiympäristön entistä haastavammaksi. Euroalueen korot nousivat jyrkästi, kun taas uusien lainojen tai luottolimiittien luotonantostandardit kiristyivät ja vaihtelivat euroalueella³². EIP:n³³ mukaan rahoituksen puutteellinen saatavuus on investointien este 44 prosentille EU:n yrityksistä.

EU:n pääomamarkkinoiden nykyinen koko ja syvyys eivät edelleenkään riitä tukemaan EU:n tulevaa kasvua. Syvempi pääomamarkkinaunioni auttaa saamaan liikkeelle enemmän säästöjä ja investointikapasiteettia reaalitalouden rahoittamiseksi, vähentämään lainanoton kustannuksia ja helpottamaan sisämarkkinoille tehtäviä investointeja, jotka kaikki ovat välttämättömiä vihreän ja digitaalisen siirtymän onnistumista varten.

Riskipääoman saatavuus (erityisesti liiketoiminnan laajentamista varten) on edelleen heikko. EU:n osakemarkkinoiden arvo on prosentteina BKT:stä **alle puolet** Yhdysvaltojen tasosta (EU:n suuremmista säästöistä huolimatta) ja pienempi kuin Japanissa, Kiinassa tai Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Yksityinen pääomasijoittaminen ja riskipääomasijoitukset digitaalisiin ja vihreän teknologian yrityksiin ovat lisääntyneet jatkuvasti vuodesta 2016 lähtien³⁴. **Riskipääoman** osuus BKT:stä oli 0,09 prosenttia vuonna 2022 (ks. keskeinen tulosindikaattori 4) eli kaksinkertainen vuoden 2018 tasoon (0,04 prosenttia) nähden, mutta pienempi vuositasolla ja yhä murto-osa Yhdysvaltojen (0,75 prosenttia) ja Kiinan (0,58 prosenttia) tasosta.

Scale-up-yritysten määrä **EU:ssa** on 38 prosenttia tällaisten yritysten määrästä Yhdysvalloissa, mutta tämä ero on kaventumassa. Jotta sitä voitaisiin kaventaa edelleen, EIP-ryhmä ja viisi jäsenvaltiota käynnistivät European Tech Champions Initiative -aloitteen (ETCI)³⁵. Kyseessä on rahasto-osuusrahasto, joka investoi innovatiivisia EU:n yrityksiä varten tarkoitettuihin laajamittaisiin riskipääomarahastoihin. Tällä toimella täydennetään InvestEU-ohjelman tarjoamia

³² Ks. esimerkiksi neuvoston suositus euroalueen talouspolitiikasta (COM(2023) 903 final).

³³ [EIB Investment Survey 2023: European Union overview](#).

³⁴ European Monitor of Industrial Ecosystems (EMI), SWD(2024) 77.

³⁵ Hanke pantiin alulle 13. helmikuuta 2023 EIP-ryhmän aloitteesta ja Saksan, Ranskan, Espanjan, Italian ja Belgian tukemana.

rahoitusmahdollisuuksia myöhemmän vaiheen riskipääomarahastojen hoitajille. Näihin kuuluvat esimerkiksi EU:n riskipääomaa koskeva laajennustoimi ja EUIPO:n rahastoaloite.

Syvennämät ja yhdyntyneemmät pääomamarkkinat ovat ratkaisevan tärkeitä, jotta voidaan rahoittaa EU:n yrityksiä ja tukea digitaaliseen ja kestäväan talouteen siirtymistä. Pääomamarkkinaunionia koskevan vuoden 2020 toimintasuunnitelman toimien täytäntöönpano vaikuttaa myönteisesti EU:n pääomamarkkinoiden kasvuun ja parantaa EU:n yritysten mahdollisuuksia hyödyntää markkinapohjaisia rahoituslähteitä sekä helpottaa investoimista EU:n yrityksiin ja lisää sen houkuttelevuutta.

On välttämätöntä, että jäsenvaltiot, yksityiset sidosryhmät ja EU:n toimielimet jatkavat pääomamarkkinaunionia koskevaa yhteistyötä muun muassa varmistamalla suuremmat yksityisen pääoman varannot, kuten eläkerahastot. Komission ja jäsenvaltioiden olisi erityisesti edistettävä lisätoimia, joilla lisätään yritysten ja muiden toimijoiden suoraa pääsyä pääomamarkkinoille, helpotetaan riskipääoman tarjontaa EU:ssa, tuetaan startup-yrityksiä ja mahdollistetaan yritysten toiminnan laajentaminen Euroopassa.

3. Julkiset investoinnit ja infrastruktuuri

Keskeinen tulosindikaattori	Kuvaus	Tavoite	Viimeisin EU:n
Keskeinen tulosindikaattori 5: Julkiset investoinnit suhteessa BKT:hen	Julkisilla investoinneilla on keskeinen rooli kehittäessä ja ylläpidettäessä liiketoimintaa, joka tukee energian, liikenteen ja digitaalisten yhteyksien kaltaisia infrastruktuureja.	Lisäys	3,2 % (2022) 3,2 % (2021)

Julkiset investoinnit ovat elpyneet alhaiselta tasolta finanssikriisin jälkeen. EU:n koheesiopolitiikan rahastot, elpymis- ja palautumistukiväline ja muut ohjelmat ovat auttaneet rahoittamaan vihreää ja digitaalista siirtymää samalla kun niiden avulla on säilytetty tasapuoliset toimintaedellytykset ja edistetty lähentymistä sisämarkkinoilla. Tarvitaan kuitenkin lisää ja entistä strategisempia julkisia investointeja – myös innovatiivisempien välineiden avulla –, jotka auttavat vähentämään yksityisten investointien riskiä. Näin voidaan vivuttaa yksityistä rahoitusta ja kerätä 650 miljardia euroa³⁷, jotka tarvitaan vuosittain vihreää ja digitaalista siirtymää ja Euroopan talouden häiriönsietokykyä varten.

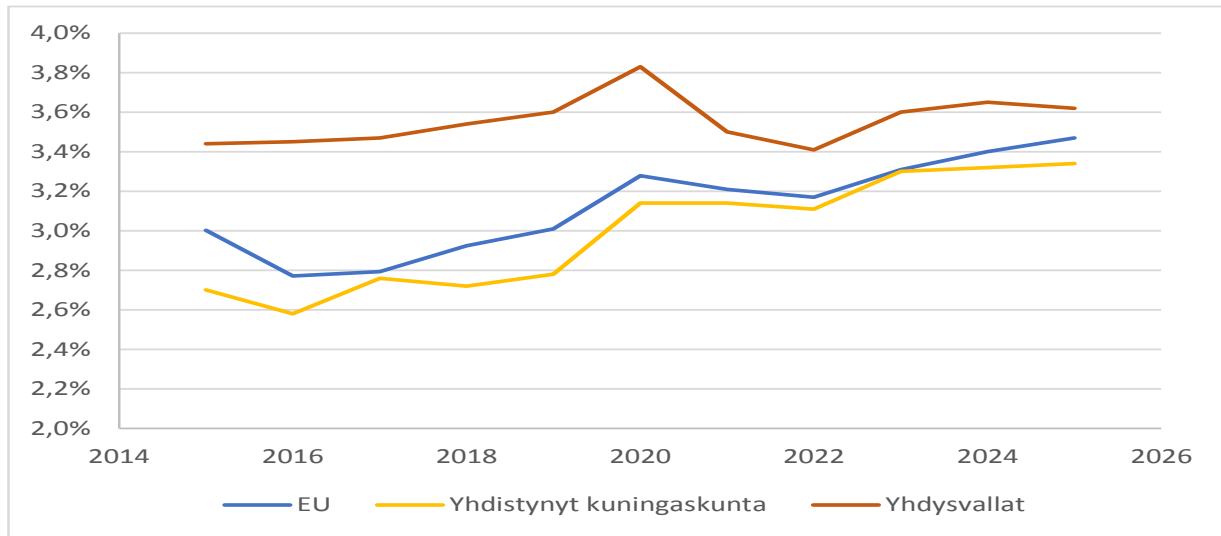
Julkisten investointien osuus BKT:stä (3,3 prosenttia) on hieman suurempi kuin Yhdistyneessä kuningaskunnassa (3,3 prosenttia) ja hieman pienempi kuin Yhdysvalloissa (3,6 prosenttia). Vaikka suurin osa vihreän ja digitaalisen siirtymän investointitarpeista rahoitetaan yksityisistä varoista, julkisilla investoinneilla on yhä keskeinen rooli, joka liittyy esimerkiksi rahoitustuotteiden kohdennettuun käyttöön ja rahoituslähteiden yhdistämiseen. Näin voidaan

³⁶ Joulukuussa 2023 saatavilla olleet tiedot. Lisätietoja pidemmän aikavälin kehityksestä on asiakirjan SWD(2024) 78 liitteessä 1 ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”.

³⁷ Vihreän ja digitaalisen siirtymän tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan arvioiden mukaan yhteensä noin 650 miljardia euroa lisäinvestointeja vuodessa vuosina 2022–2030. Ks. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2022-strategic-foresight-report_fi#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20beyond.https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_3194

lisätä yksityisiä investointeja ja vähentää niiden riskejä, saada liikkeelle infrastruktuuri-investointeja ja tukea taloudelliseen turvallisuuteen liittyviä etuja koskevia hankkeita sellaisilla aloilla, joilla yksityiset investoinnit voivat olla puutteellisia. EU:n rahoitusta tarvitaan edelleen, jotta voidaan tyydyttää rahoitustarpeet ja samanaikaisesti välttää sisämarkkinoiden pirstoutuminen kansallisen (väliaikaisen) valtiontuen tason vaihtelun vuoksi sekä vähentää alueellisia eroja.

Kaavio 2: Julkiset investoinnit

Lähde: Euroopan komissio, AMECO-tietokanta

Elpymis- ja palautumistukivälineestä on maksettu vuodesta 2021 lähtien yli 222 miljardia euroa, ja koheesiopolitiikan varoista on maksettu 192 miljardia euroa vuosina 2021–2024³⁸. InvestEU-ohjelmasta myönnettiin 13,44 miljardia euroa EU:n takuita, ja Horisontti Eurooppa-puuteohjelman avulla mobilisoitiin yli 24 miljardia euroa tieteeseen ja innovointiin.

Paremmiin kohdennetuilla välineillä on myös keskeisten alojen kannalta olennainen rooli, joka toteutuu sääntelytoimien ja mahdollisesti saatavilla olevan EU:n tai kansallisen rahoituksen yhdistelmän kautta. **Nettonollateollisuutta koskeva säädös**³⁹, **sirusäädös** ja **kriittisiä raaka-aineita koskeva säädös** vahvistavat EU:n kotimaista tuotantokapasiteettia ja kannustavat yrityksiä hyödyntämään sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia. EU:n sirusäädöksellä tuetaan EU:n talousarviosta myönnettävällä 3,3 miljardilla eurolla lähes 43 miljardin euron investointeja. Sirujen toimitusketjussa on ilmoitettu yli 100 miljardin euron julkisista ja yksityisistä investoinneista. Hiljattain käynnistetyn kriittisten lääkkeiden allianssin kaltaiset teolliset allianssit⁴⁰ helpottavat keskeisten teknologioiden toimitusketjujen tiiviimpää yhteistyötä ja edistävät EU:n kilpailukykyä.

³⁸ [Open Data Portal for the European Structural Investment Funds – European Commission | Data | European Structural and Investment Funds \(europa.eu\)](https://open-data-portal.ec.europa.eu/data/european-structural-investment-funds).

³⁹ [Net-Zero Industry Act \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa/en/net-zero-industry-act).

⁴⁰ [Industrial alliances - European Commission \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa/en/industrial-alliances).

Uudessa eurooppalaisessa innovaatio-ohjelmassa⁴¹ toteutetaan kriittisiä ohjaus- ja tukitoimenpiteitä, joilla helpotetaan rahoituksen saantia, edistetään innovointia sääntelyn testausalustojen ja -ympäristöjen, innovatiivisten hankintojen ja lahjakkuuksien kehittämisen avulla.

Euroopan yhteistä etua koskevilla tärkeillä hankkeilla (IPCEI) tuetaan läpimurtoinnovaatioita tai infrastruktuurihankkeita kriittisten teknologioiden aloilla. Tähän mennessä on hyväksytty seitsemän integroitua IPCEI-hanketta⁴², joiden kansallisen julkisen tuen arvo on 27,9 miljardia euroa, minkä avulla on saatu liikkeelle yli 50 miljardia euroa yksityisiä investointeja.

EU:n päästökauppajärjestelmän tuloista rahoitettavalla ”innovaatorahastolla” tuetaan ja laajennetaan nettopäästöttömien teknologioiden innovaatioita kohti täyttä teknologista ja kaupallista kypsyyttä. Siitä on tulossa keskeinen julkinen väline EU:n vihreän kehityksen ohjelman teollisuusstrategian käyttöönotossa. Laajamittaisten ehdotuspyyntöjen suosion ja niihin esitettyjen ehdotusten runsaan ylitarjonnan vuoksi komissio pyrkii maksimoimaan innovaatorahaston määrärahat etupainottamalla käytettävissä olevien varojen sitomista.

Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen (STEP)⁴³ avulla tuetaan investointeja kriittisten teknologioiden kehittämiseen ja valmistamiseen puhtaan teknologian, digitaaliteknologian, syväteknologian innovoinnin ja bioteknologian aloilla. STEP-välineestä kanavoidaan rahoitusta olemassa olevien ohjelmien puitteissa ja tuetaan hankkeiden toteuttajia tulevan suvereniteettiportaalin kautta. Tämän aloitteen investointipotentiaali voi nousta kymmeneen miljardiin euroihin riippuen jäsenvaltioiden uudelleenohjelmointipäätöksistä.

Enemmän voidaan tehdä myös strategisten **julkisten hankintojen** avulla. Niiden osuus EU:n BKT:stä on noin 14 prosenttia. Tällä hetkellä ympäristönäkökohtia, sosiaalisia näkökohtia ja innovointiin liittyviä näkökohtia ei oteta riittävästi huomioon julkisissa tarjouskilpailuissa⁴⁴. Uusilla aloitteilla, kuten nettonollateollisuutta koskevalla säädöksellä⁴⁵, sisällytetään ympäristöä koskeva ja sosiaalinen kestävyys sekä häiriönsietokykyä koskevat kriteerit osaksi julkisia hankintoja. Tarkoituksena on innoittaa yleisesti tekemään tavaroiden ja palvelujen hankintoja enemmän muiden näkökohtien kuin hinnan perusteella.

Sisämarkkinoiden suuremman syventämisen rinnalla olisi jatkettava julkisia investointeja keskeisillä painopistealoilla kaikissa jäsenvaltioissa, myös alueellisella tasolla koheesiopolitiikan avulla. Näin varmistetaan yhtenäinen kasvu, kilpailukyky ja häiriönsietokyky samalla kun vältetään sisämarkkinoiden pirstoutuminen.

Vihreän ja digitaalisen siirtymän rahoittaminen edellyttää strategista työkalujen yhdistelmää. Tämä edellyttää rahoituslähteiden lisäämistä ja innovatiivisempaa käyttöä Euroopan tasolla,

⁴¹ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda_en

⁴² Kaksi hanketta akkujen, kaksi puolijohteiden, kaksi vetyekosysteemien ja yksi pilvi- ja reunalaskentateknologioiden alalla. Ks. myös asiakirjan SWD(2024) 78 liite 2.

⁴³ COM(2023) 335 final.

⁴⁴ <https://www.eca.europa.eu/fi/publications/SR-2023-28>. Euroopan komission vuonna 2021 julkaisema sosiaalisen ostamisen opas voi auttaa julkishallintoa panemaan tällaiset kriteerit täytäntöön. Ks. <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/45767?locale=fi>.

⁴⁵ https://single-market-economy.ec.europa.eu/industry/sustainability/net-zero-industry-act_en.

jotta voidaan vauhdittaa yksityisiä investointeja ja vähentää riskejä. Julkisten hankintojen avulla olisi edistettävä kestävyttä, häiriönsietokykyä, innovointia ja sosiaalisesti vastuullisia käytäntöjä ja palkittava niistä.

4. Tutkimus ja innovointi

Keskeinen	Kuvaus	Tavoite	Viimeisin EU:n
Keskeinen tulosindikaattori 6: T&K-menojen osuus suhteessa BKT:hen	T&K-menot yhteensä (julkiset ja yksityiset).	> 3 % vuoden 2030 jälkeen	2,2 % (2021) 2,3 % (2020)
Keskeinen tulosindikaattori 7: Patenttihakemusten lukumäärä	Patentit kuvastavat talouden kykyä hyödyntää tietämystä ja osoittavat, mikä on innovaation avulla saavutettavissa oleva kilpailuetu.	Lisäys	EPO-EU: 151,1 (2022) 151,75 (2021)

Eurooppa on tieteen edelläkävijä, joka tuottaa viidenneksen tieteellisistä julkaisuista, jotka kuuluvat eniten viittauksia saaneeseen 10 prosenttiin. Tästä huolimatta EU ei kuitenkaan ole aina kaupallisessa johtoasemassa (ks. keskeinen tulosindikaattori 7), mikä johtuu usein liiketoiminnan laajentamisen vaikeuksista EU:ssa. Tarvitaan lisätoimia, joilla tuetaan Euroopan ponnisteluja kehityksestä tuotantoon, mihin pyritään puolijohteiden osalta EU:n sirusäädöksellä. Lisäksi on helpotettava tutkimusyhteistyötä ja annettava tukea Horisontti Eurooppa -puiteohjelmasta ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta.

Innovointi on keskeinen osa kukoistavaa ja kilpailukykyistä taloutta. Euroopan innovaatioiden tulostaulussa 2023⁴⁷ korostetaan, että EU:n innovointikyky on parantunut kaikkialla Euroopassa.

EU:n **T&K-investoinnit** ovat kasvaneet 1,8 prosentista 2,2 prosenttiin BKT:stä 20 vuodessa (ks. keskeinen tulosindikaattori 6). Vuositasolla investointien määrä on kuitenkin vähentynyt, ja ne jäävät edelleen alle kolmen prosentin tavoitteen⁴⁸ ja jakautuvat epätasaisesti alueiden ja jäsenvaltioiden kesken. T&K-investointien osuus on edelleen pienempi kuin Yhdysvalloissa (3,4 prosenttia BKT:stä)⁴⁹ ja Kiinassa (2,4 prosenttia). Tämä johtuu erityisesti yrityssektorin T&K-vajeesta⁵⁰ ja siitä, että julkiset T&K-investoinnit polkevat paikoillaan. Lisäksi näiden

⁴⁶ Joulukuussa 2023 saatavilla olleet tiedot. Lisätietoja pidemmän aikavälin kehityksestä on asiakirjan SWD(2024) 78 liitteessä 1 ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”.

⁴⁷ <https://op.europa.eu/en/web/eu-law-and-publications/publication-detail/-/publication/04797497-25de-11ee-a2d3-01aa75ed71a1>

⁴⁸ [Long-term competitiveness of the EU looking beyond 2030 | European Commission \(europa.eu\)](https://european-commission.europa.eu/Long-term-competitiveness-of-the-EU-looking-beyond-2030)

⁴⁹ T&K-kokonaismenot (prosentteina BKT:stä) ja patenttihakemusten kokonaismäärä (PCT, miljoonaa asukasta kohden) ovat olleet viime vuosikymmeninä noin 25–40 prosenttia pienempiä kuin Yhdysvalloissa.

⁵⁰ Yksi syy EU:n yrityssektorin T&K-investointien alhaisempaan määrään Yhdysvaltoihin verrattuna ovat yritysten T&K-investointien alakohtaisen profiilin rakenteelliset erot. Sekä Yhdysvalloissa että Kiinassa tehdään erityisen paljon T&K-investointeja korkean kasvun aloilla, kuten tieto- ja viestintätekniikan ja siihen liittyvien palvelujen alalla sekä terveyteen liittyvillä aloilla (erityisesti Yhdysvalloissa). Vertailun vuoksi EU on johtoasemassa autoalan T&K-investoinneissa ja sen T&K-investointeja tekevien teollisuusyritysten joukko on laajempi, myös aloilla, joilla kehitetään ja otetaan käyttöön vihreitä teknologioita ja jotka liittyvät hiilestä irtautumiseen sekä kiertotalouteen. Lisätietoja on julkaisussa ”The 2023 EU Industrial R&D Investment Scoreboard”, Euroopan komissio, Yhteinen tutkimuskeskus, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2023, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/506189>.

investointien tehokkuutta ja vaikutusta heikentävät useiden T&K-järjestelmien jatkuvat rakenteelliset haasteet, kuten heikot yhteydet tiedemaailman ja yritysten välillä.

EU on maailman johtava toimija digitaalisia ja vihreitä innovaatioita yhdistävien **teknologioiden kehittämisessä**. Suuri osa EU:n patentointitoimista keskittyy ilmastonmuutosteknologiaan⁵¹. Pelkästään digitaalisella alalla EU:n osuus oli 20 prosenttia vuonna 2020, mikä vastasi Yhdysvaltojen tasoa.

Euroopan innovaationeuvosto (EIC) auttaa Euroopan markkinavajeen umpeen kuromisessa mittakaavan kasvattamista koskevan rahoituksen alalla avustusten ja pääomaan yhdistelmällä, jolla tuetaan lupaavia syväteknologian startup- ja scale-up-yrityksiä. Tähän mennessä on hyväksytty yli miljardin euron arvosta investointeja lähes 200:aan syväteknologian scale-up-yritykseen. Lisäksi Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti on auttanut saamaan liikkeelle 7,3 miljardia euroa yksityistä lisärahoitusta startup-yrityksille akkujen, vedyn tai terveyden kaltaisilla strategisilla aloilla.

Koheesiopolitiikan puitteissa myönnettävän 35 miljardin euron lisäksi jäsenvaltiot mobilisoivat elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa yli 47 miljardia euroa T&K-investointeja ja tekevät uudistuksia T&K-järjestelmiinsä.

Tästä kaikesta huolimatta tuottavuuden kokonaiskerroin EU:ssa on 30 viime vuoden aikana ollut alle puolet Yhdysvaltojen tasosta. Tämän vuoksi on keskityttävä entistä enemmän strategiaan teknologioihin (esimerkiksi puhtaisiin teknologioihin, kriittisten raaka-aineiden korvaamiseen, digitaalitekhnologioihin, kehittyneisiin materiaaleihin sekä kehittyneisiin ja puhtaisiin tuotantotekhnologioihin), myös niihin, joilla on kaksikäyttöpotentiaalia.

Tutkimukseen ja innovointiin tehtävien EU:n investointien lisäämisen lisäksi tarvitaan toimia, joilla painotetaan entistä enemmän EU:n pitkän aikavälin kilpailukykytarpeisiin liittyviä tutkimustoimia ja vahvistetaan tutkimustulosten muuntamista käytännön yrityssovelluksiksi.

On tehtävä uudistuksia T&K-järjestelmien nykyaikaistamiseksi, jotta voidaan lisätä T&K-investointien vaikutusta. Esimerkiksi yritysten ja tutkimuslaitosten välisten yhteyksien vahvistaminen ja tutkimuksen ja innovoinnin tulosten hyödyntämistä yrityksissä tukevien rakenteiden parantaminen voi tarjota houkuttelevan toimintamallin.

Komissio jatkaa EU:n tasolla sellaisten politiikkojen kehittämistä ja täytäntöönpanoa, joilla pyritään lisäämään syväteknologian ja vihreän teknologian innovatiivisia startup- ja scale-up-yrityksiä muun muassa kehittämällä Euroopan innovaationeuvoston valmiuksia.

5. Energia

Keskeinen	Kuvaus	Tavoite	Viimeisin EU:n
-----------	--------	---------	----------------

⁵¹ [EIB Investment Survey 2023: European Union overview](#).

⁵² Joulukuussa 2023 saatavilla olleet tiedot. Lisätietoja pidemmän aikavälin kehityksestä on asiakirjan SWD(2024) 77-78 liitteessä 1 ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”.

Keskeinen tulosindikaattori 8: Uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuus	Uusiutuvan energian tuotanto (kuten uusiutuvia energialähteitä koskevassa direktiivissä esitetään).	45 % vuonna 2030	23,02 % (2022) 21,77 % (2021)
Keskeinen tulosindikaattori 9: Sähkön hinnat muille kuin kotitalouskäyttäjille	Sähkön hinta teollisuuskäyttäjille on hyvä indikaattori energian kohtuuhintaisuudesta.	Hintojen lasku ja sen jälkeen vakaas	EU, IC-luokka: ⁵³ 0,21 euroa/kWh (vuoden 2023 alkupuolisko) 0,18 euroa/kWh (vuoden 2022 alkupuolisko)

EU johtaa maailmanlaajuista siirtymistä vähähiiliseen energiajärjestelmään. Vuonna 2022 kasvihuonekaasupäästöt olivat 32,5 prosenttia⁵⁴ pienemmät kuin vuonna 1990, kun taas EU:n BKT kasvoi 67 prosenttia. Samaan aikaan Venäjän sota Ukrainassa aiheutti energiakriisin, joka vaikutti merkittävästi kotitalouksiin ja eurooppalaisten yritysten kilpailukykyyn. Vaikka energian hinnat ovat nyt laskeneet, ne ovat yhä selvästi edeltäviä pitkän aikavälin muutossuuntia korkeammalla ja jatkuvasti korkeammat kuin kilpailevilla alueilla. Yhdistyneemmät ja yhdennetyimmät energian sisämarkkinat auttavat varmistamaan kohtuuhintaisen, runsaan, luotettavan ja vähähiilisen energian saatavuuden.

Vuosina 2010–2021 EU:n teollisuuden ekosysteemien **päästöt** vähenivät yhteensä kolme prosenttia. Samana ajanjaksona energian tuotannon päästöt vähenivät 35 prosenttia⁵⁵.

Suurten teollisuusasiakkaiden **sähkön hinnat EU:ssa** olivat vuoteen 2021 asti hieman alhaisemmat kuin Japanissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa mutta kaksinkertaiset verrattuna Yhdysvaltoihin. Vuodesta 2021 lähtien ja Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan aiheuttaman shokin lisäksi hintaero Yhdysvaltojen kanssa on kasvanut, mikä on heikentänyt EU:n kilpailukykyä⁵⁶.

EU:n sähkömarkkinoiden rakenneuudistuksen⁵⁷ odotetaan nopeuttavan puhtaan energian käyttöönottoa, sillä siinä pyritään edistämään pitkäaikaisia sopimuksia, jotka mahdollistavat sekä hintojen ennakkoinnin että investointivarmuuden ja auttavat siten hillitsemään energiantuotantokustannuksia keskipitkällä aikavälillä. Pk-yritysten **energiaa säästävään teknologiaan** liittyvät menot ovat kasvaneet viiden viime vuoden aikana kaikissa teollisuuden ekosysteemeissä, erityisesti elintarvike-, tekstiili- ja matkailualalla, ilmailu- ja avaruusalailla sekä puolustusalailla. Kehittyneet valmistusteknologiat, kuten teollisuusrobotiikka ja materiaalia lisäävä valmistus, voivat auttaa saavuttamaan lisäsäästöjä.

IC-kulutusluokalla tarkoitetaan keskisuuria kuluttajia, joiden vuosikulutus on 500–2 000 MWh, ja sitä käytetään kohtuuhintaisuuden sijaismuuttujana.

⁵⁴ Vuoden 2023 kertomus EU:n ilmastotoimista (COM(2023) 650 final).

⁵⁵ Eurostat, ilmastopäästötilinpito, kasvihuonekaasut NACE Rev. 2 -toimialojen mukaan, neljännesvuosittaiset tiedot.

⁵⁶ Ks. esimerkiksi Orgalimin julkaisu ”Autumn 2023 Economic Outlook”.

⁵⁷ [EU:n sähkömarkkinoiden rakenneuudistus \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa/en/policies/energy/eu-energy-union/eu-energy-union-reforms).

EU:n on sähköistettävä voimakkaasti energian kysyntäänsä. Tämä edellyttää huomattavia investointeja vähähiiliseen teknologiaan. EU:n sisäiset investoinnit uusiutuviin energialähteisiin kasvoivat 18,7 prosenttia vuodessa vuosina 2015–2022 ja nousivat 38 miljardiin euroon vuodessa. EU:sta peräisin olevien ulkomaisten suorien investointien vielä suurempi määrä (92 miljardia euroa) vahvistaa EU:n teollisuuden johtoaseman tällä alalla. EU:n vuoden 2040 ilmastotavoitteesta annetun tiedonannon vaikutustenarviointi osoittaa, että uusiutuva energia, jota on energiasta suurin osa, täydennettynä ydinvoimalla, tuottaa yli 90 prosenttia EU:n sähkönkulutuksesta vuonna 2040⁵⁸. Komissio käynnisti myös pieniä modulaarisia reaktoreita koskevan EU:n teollisen allianssin.

On myös olennaisen tärkeää yhdistää uudet vähähiilisen energian tuotantokeskukset uusiin kulutuspaikkoihin. Sähköverkkoja koskeva Euroopan toimintasuunnitelma on ensimmäinen askel useiden toimien määrittämiseksi **sähköverkkojen käyttöönottoa** ja uusiutuvan energian integrointia⁵⁹ vauhdittamista varten. Toimintasuunnitelman olisi oltava perusta tuleville kattaville toimille, joilla nopeutetaan eurooppalaisen yhdenmukaisen energiainfrastruktuurin kehittämistä. Myös digitalisaatio on keskeinen osa uutta sähköverkkojärjestelmää⁶⁰. Kaikkien (uusien) energialähteiden integrointi ja järjestelmän vakauttaminen edellyttää digitalisointia, datan saatavuutta ja automatisointia.

Käyttöönoton lisäksi nettonollateollisuutta koskevan säädöksen avulla vahvistetaan **nettopäästöttömien teknologioiden valmistusta** EU:ssa. Euroopan tuulivoimaa koskevassa toimintasuunnitelmassa esitetään suosituksia ja sitoumuksia tuulivoiman tuotantokapasiteetin tukemiseksi Euroopassa⁶¹.

Myös elpymis- ja palautumistukiväline ja REPowerEU-suunnitelma ovat keskeisessä asemassa EU:n energiajärjestelmän häiriönsietokyvyn, turvallisuuden ja kestävyysparantamisessa erityisesti energiatehokkuuteen sekä uusiutuvaan energiaan ja verkkoihin tehtävien investointien myötä. Samalla niiden avulla edistetään energiaköyhyyden torjuntaa.

⁵⁸ Lisäksi jäsenvaltioiden ydinenergia-allianssi on ilmoittanut aikomuksesta saavuttaa 150 gigawatin ydinenergiakapasiteetti vuoteen 2050 mennessä.

⁵⁹ COM(2023) 757.

⁶⁰ COM(2022) 552.

⁶¹ COM(2023) 669.

EU on viiden viime vuoden aikana päivittänyt suuresti energiapolitiikan välineistöään Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi, myös teollisuussuunnitelmansa osalta.

Lisätoimia kuitenkin tarvitaan, jotta voidaan helpottaa vähähiilisen sähkön käyttöönottoa ja integroimista sähköverkkoihin ja lisätä nettopäästöttömien teknologioiden valmistusta. Kaikki tämä on välttämätöntä, jotta voidaan alentaa energian hintoja ja vahvistaa Euroopan kilpailukykyä.

Jäsenvaltioiden olisi edistettävä näitä aloja esimerkiksi sähköverkkoja ja tuulivoimaa koskevien toimintasuunnitelmien ja uusiutuvaa energiaa koskevan direktiivin täytäntöönpanon, sisämarkkinasääntöjen täytäntöönpanon valvontaa käsittelevän työryhmän lupa-asioiden osalta tekemän työn sekä nettonollateollisuutta koskevan säädöksen nopean täytäntöönpanon avulla. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä STEP-aloitetta kaikkien EU:n välineiden, myös EU:n koheesipolitiikan rahastojen, potentiaalin hyödyntämiseksi ja keskeisten strategisten puhtaan energian teknologioiden kehittämisen ja valmistuksen tukemiseksi.

6. Kiertotalous

Keskeinen tulosindikaattori	Kuvaus	Tavoite	Viimeisin EU:n
Keskeinen tulosindikaattori 10: Kiertomateriaalien käyttöaste	Kiertomateriaalien käyttöaste mittaa talteenotetun ja takaisin talouteen syötetyn materiaalin osuutta materiaalien kokonaiskäytöstä. Kiertotaloutta koskevassa toimintasuunnitelmassa vahvistettu tavoite: kaksinkertaistaminen vuodesta 2020.	23,4 % vuoteen 2030 mennessä	11,5 % (2022) 11,7 % (2021)

Eurooppa etenee hitaasti kohti kiertotaloutta. EU:n teollisuuden resurssituottavuus⁶³ on kasvanut vuoden 2000 jälkeen 37 prosenttia, mikä tarkoittaa, että materiaaleja käytetään tehokkaammin EU:n tuotannossa. EU:n materiaalijalanjälki⁶⁴ on kuitenkin pysynyt ennallaan viime vuosikymmenen aikana⁶⁵. Äskettäin hyväksytyn lainsäädännön täytäntöönpano parantaa kiertotalouden liiketoiminnallista kannattavuutta.

Kiertotalouden lisääntyminen taloudessa tarkoittaa primaarimateriaalien kulutuksen, jätteiden ja riippuvuuksien vähenemistä. Se tarjoaa myös merkittäviä mahdollisuuksia laadukkaiden työpaikkojen luomiseen erityisesti yhteisötaloudessa. Biotalous voi lisätä kiertotaloutta esimerkiksi akkumateriaalien alalla.

Uusioraaka-aineiden käyttöaste vuonna 2022 oli 11,5 prosenttia eli alle puolet vuodeksi 2030 sovitusta tavoitteesta, mikä osoittaa, että hyödyntämätöntä potentiaalia on merkittävästi (ks. kaavio 3 ja keskeinen tulosindikaattori 10). Samaan aikaan EU:n teollisuuden resurssien

⁶² Joulukuussa 2023 saatavilla olleet tiedot. Lisätietoja pidemmän aikavälin kehityksestä on asiakirjan SWD(2024) 78 liitteessä 1 ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”.

⁶³ Tällä tarkoitetaan kotimaisen talouden koon ja kotimaisten luonnonvarojen käytön suhdetta.

⁶⁴ Tällä tarkoitetaan asukkaiden kuluttamien raaka-aineiden kokonaismäärää, joka sisältää EU:n tuotannossa käytetyt materiaalit. Kokonaismäärään lisätään tuontiin sisältyvät materiaalit, ja siitä vähennetään vientiin sisältyvät materiaalit.

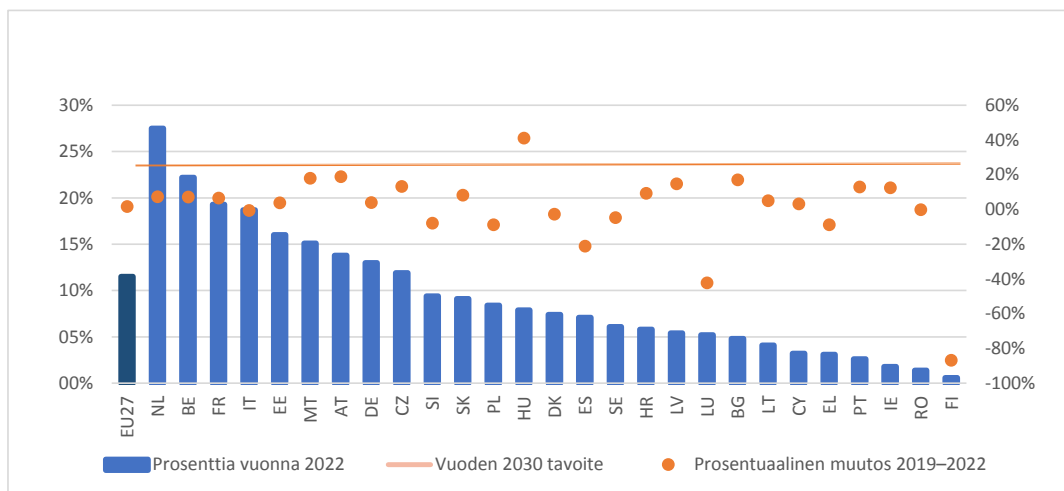
⁶⁵ [Euroopan materiaalijalanjälki \(europa.eu\)](https://europea.eu).

tuottavuus kasvoi 37 prosenttia⁶⁶ 20 vuodessa ja on nyt verrattavissa Yhdysvaltojen tuottavuuteen ja kolminkertainen Kiinan tuottavuuteen verrattuna.

Kestämätön kulutus ja siihen liittyvä tuotanto ovat kiertotalouden keskeisiä pullonkauloja⁶⁷. Vain 20 prosenttia pk-yrityksistä käyttää kierrätysmateriaaleja, ja vain 11 prosenttia on ottanut käyttöön kiertomateriaalien mukaisia liiketoimintamalleja⁶⁸.

Äskettäin hyväksytyllä tai poliittisessa päätöksentekoprosessissa hyväksytyllä lainsäädännöllä luodaan **vahva toimintamalli kiertotalouden lisäämiseksi** EU:ssa. **Kriittisiä raaka-aineita koskevassa säädöksessä** säädetään, että unionin kierrätyskapasiteetin olisi katettava 25 prosenttia unionin strategisten raaka-aineiden vuotuisesta kulutuksesta vuoteen 2030 mennessä. Tuotetasolla **kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskeva asetus** mahdollistaa EU:n markkinoille saatettuja tuoteluokkia koskevien erityisten kiertotalouskriteerien laatimisen⁶⁹. Tämä auttaa torjumaan sisämarkkinoiden pirstoutumista, joka johtuu tuotteiden kestävyyttä koskevista erilaisista kansallisista säännöistä. Digitaalinen tuotepassi helpottaa tiedon jakamista toimitusketjuissa. Markkinaevalvontaa tehostetaan, jotta voidaan torjua sovellettavien ekosuunnitteluvaatimusten täytäntöönpanon valvontavajetta, joka koskee erityisesti tuontituotteita. Akkuja koskeva **EU:n sääntelykehys**⁷⁰ edistää jo nyt akkutuotannon kiertotalouden mukaisia arvoketjuja. Tämän lisäksi on olemassa joitakin esteitä, jotka on poistettava kiertotalouden edistämistä varten. Ne liittyvät esimerkiksi jätteen määritelmään. Kuluttajatasolla direktiivi kuluttajien vaikutusmahdollisuuksien lisäämisestä vihreässä siirtymässä ja ympäristöväättämistä koskeva direktiivi auttavat kuluttajia tunnistamaan luotettavat ja kestävät tuotteet.

Kaavio 3: Kiertomateriaalien käyttöaste (kiertomateriaalien käytön osuus (prosentteina) materiaalien kokonaiskäytöstä)

Lähde: Eurostat

⁶⁶ Eurostat: [Material flow accounts and resource productivity – Statistic Explained \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1).

⁶⁷ [Conditions and pathways for sustainable and circular consumption in Europe – European Environment Agency \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1).

⁶⁸ Ks. teollisuuden ekosysteemejä koskeva tutkimus liitteessä 6.

⁶⁹ Kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskeva asetus (COM/2022/142).

⁷⁰ Asetus (EU) 2023/1542.

Äskettäin hyväksytyllä lainsäädännöllä lisätään kiertotaloutta EU:ssa. Tehokkuuden varmistamiseksi jäsenvaltioiden on kuitenkin pyrittävä vahvistamaan kiertotalouteen liittyvien tuotesääntelyvaatimusten markkinavalvontaa. Lisäksi jäsenvaltiot voisivat edistää kestävästä materiaalien kulutusta tukemalla uusiorka-aineiden teollista käyttöä (yritysten välinen teollinen symbioosi) ja sellaisia jakamistalouden alustoja, jotka toimivat kierrätykseen/uudelleenkäyttöön kelpaavan jätteen tarjonnan ja kysynnän kohtaamispaikkoina. Lisäksi on tärkeää valtavirtaistaa kiertotalous edistämällä tutkimusta ja innovointia, järjestämällä työntekijöille täydennys- ja uudelleenoulutusta sekä kohdentamalla rahoitusvälineiden käyttöä.

7. Digitalisaatio

Keskeinen tulosindikaattori	Kuvaus	Tavoite	Viimeisin EU:n
Keskeinen tulosindikaattori 11: Unionin pk-yritysten digitaalinen intensiteetti	Niiden EU:n yritysten osuus, joiden digitaalinen intensiteetti on vähintään perustaso. Perustaso tarkoittaa, että käytössä on vähintään neljä kahdestatoista valitusta digitaaliteknologiasta (joihin kuuluvat esimerkiksi tekoälyteknologian käyttö ja se, että verkkokaupan myynnin osuus kokonaisliikevaihdosta on vähintään yksi prosentti) kuten digitaalinen vuosikymmen -ohjelmassa määritellään.	90 % vuoteen 2030 mennessä	69,30 % (2022) 61,36 % (2021)
Keskeinen tulosindikaattori 12: Digitaaliteknologian käyttö yrityksissä	Niiden eurooppalaisten yritysten osuus, jotka käyttävät pilvipalveluja, massadataa ja/tai tekoälyä. Digitaalinen vuosikymmen -ohjelmassa määritetty tavoite.	75 % vuoteen 2030 mennessä	Pilvipalvelut: 34 % (2021) Massadata: 14 % (2020) Tekoäly 8 % (2021)

Digitaaliteknologioiden käyttöönotto sekä talouden yleinen digitalisointi ovat kilpailukyvyyn ja riippumattomuuden kannalta olennaisia tekijöitä. Yritysten digitalisaation ja EU:n tieto- ja viestintätekniikan alan kilpailukyvyyn parantamiseksi on nyt olemassa useita rahoitusvälineitä ja lainsäädäntöaloitteita. Yhteisiä toimia on jatkettava ja tehostettava, jotta voidaan vauhdittaa digitalisaatiota, korjata investointivajeita ja vahvistaa digitaalisia valmiuksia digitaalinen vuosikymmen -ohjelman mukaisesti.

Siitä huolimatta, että EU:lla on vahvuuksia tietyillä kehittyneiden valmistusteknologioiden ja puolijohteiden valmistuslaitteiden kaltaisilla digitaaliteknologian aloilla, sen osuus maailmanlaajuisilla tieto- ja viestintätekniikan markkinoilla on pienentynyt merkittävästi viime vuosikymmenen aikana 21,8 prosentista (2013) 11,3 prosenttiin (2022), kun taas Yhdysvaltojen osuus on noussut 26,8 prosentista 36 prosenttiin⁷².

Digitaalinen vuosikymmen -ohjelma⁷³ on EU:n ja kansallisten viranomaisten yhteistoiminnallinen hallintojärjestelmä, jolla tuetaan vuoden 2030 konkreettisten tavoitteiden saavuttamista. Niissä keskitytään seuraavaan neljään alaan: digiosaaminen, digitaalinen

⁷¹ Joulukuussa 2023 saatavilla olleet tiedot. Lisätietoja pidemmän aikavälin kehityksestä on asiakirjan SWD(2024) 78 liitteessä 1 ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”.

⁷² [ICT global market share worldwide 2023 | Statista](#).

⁷³ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös (EU) 2022/2481, annettu 14. joulukuuta 2022.

infrastruktuuri, yritysten digitalisaatio muun muassa ottamalla käyttöön kehittyneitä teknologioita, kuten tekoälyä, pilvipalveluja ja massadata-analytiikkaa, ja julkisten palvelujen digitalisointi. Ensimmäisessä kertomuksessa digitaalisen vuosikymmenen tilasta⁷⁴ korostetaan **tarvetta nopeuttaa ja syventää yhteisiä ponnisteluja** puolijohteiden ja pitkälle viedyn digitaalisen osaamisen alalla ja edistää eurooppalaisten yritysten digitalisaatiota.

Useilla EU:n rahoitusvälineillä tuetaan **digitaalisten valmiuksien, infrastruktuurin ja digitaalisessa siirtymässä tarvittavien taitojen** vahvistamista. Esimerkiksi DIGITAL-väline on myötävaikuttanut (yhdessä Horisontti Eurooppa - puiteohjelman kanssa) siihen, että EU:sta on tullut maailmanluokan johtava toimija suurteholaskennan alalla. Välineestä annetaan strategista rahoitusta hankkeille, jotka liittyvät tekoölyyn, pitkälle vietyyn digitaaliseen osaamiseen, kyberturvallisuuteen sekä julkishallinnon ja yritysten digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoon.

Generatiivisen tekoälyn murroksellinen kehitys luo ainutlaatuisen mahdollisuuden markkinoilla, joiden odotetaan kasvavan yli 24,4 prosenttia vuodessa vuosina 2023–2030⁷⁵. Tekoälyn alalla tapahtuvan innovoinnin edistämistä varten tekoälysäädöksellä luodaan tekoälyn kehittäjille vakaa, ennakoitavissa oleva ja oikeasuhteinen oikeudellinen kehys, joka edistää kansalaisten ja yritysten luottamusta tekoälysovelluksiin ja lisää siten niiden käyttöönottoa EU:ssa.

Lisäksi sääntelykehystä täydentävän tekoälyn startup- ja innovointipaketin⁷⁶ avulla Euroopasta tehdään innovatiivinen voimatekijä luotettavan tekoälyn alalla. Paketilla luodaan Euroopan maailman parhaimpiin kuuluvaa suurteholaskentainfrastruktuuria (EuroHPC) hyödyntämällä ”tekoälytehtaita”, jotka kokoavat yhteen tekoälyn keskeiset ainesosat – datan, laskennan, algoritmit ja osaajat – ja toimivat tekoälyn alalla toimivien startup-yritysten keskitettynä palvelupisteenä suurten tekoälymallien kouluttamista ja kehittämistä varten. Lisäksi paketin avulla yhdistetään toisiinsa tekoälyn alalla toimivat startup-yritykset ja tutkijat sekä teolliset käyttäjät ja edistetään generatiivisen tekoälyn innovatiivisia käytötapoja Euroopan 14:ssä teollisuuden ekosysteemeissä.

Muilla EU:n poliittisilla toimenpiteillä on jo alettu **kehittää kotimaisia valmiuksia** muita monialaisia digitaalitekknologioita varten, ja niissä on keskitytty vähentämään siruihin ja pilvipalveluihin liittyviä **strategisia riippuvuuksia**⁷⁷. **Sirusäädöksellä** lisätään EU:n valmistuskapasiteettia⁷⁸ ja pyritään varmistamaan, että arvolla mitattuna vähintään 20 prosenttia maailmassa tuotettavista huippuluokan puolijohteista tuotetaan Euroopassa vuoteen 2030 mennessä. **Mikroelektroniikkaa ja seuraavan sukupolven pilvi-infrastruktuuria ja -palveluja koskevilla IPCEI-hankkeilla** mobilisoidaan suuria yrityksiä ja startup-yrityksiä

⁷⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/2023-report-state-digital-decade>. Kyseessä on kattava kehys, jolla ohjataan ja koordinoidaan kaikkia digitaalialaan liittyviä toimia teollisuuspoliittisella lähestymistavalla. Siinä asetetaan erityisesti digitaalista vuosikymmentä koskevia tavoitteita yhteyksiä, digitaalisia taitoja, digitaalista liiketoimintaa ja digitaalisia julkisia palveluja koskevinä mitattavissa olevina tavoitteina ja seurataan niiden saavuttamista.

⁷⁵ Association for Computing Machinery, TechBriefs, summer 2023/ issue 8, [3626110 \(acm.org\)](https://www.acm.org/publications/techbriefs/summer-2023).

⁷⁶ [Commission launches AI innovation package to support Artificial Intelligence start-ups and SMEs | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/digital-affairs/en/press/2023-06-14-commission-launches-ai-innovation-package-to-support-artificial-intelligence-start-ups-and-smes-shaping-europes-digital-future).

⁷⁷ SWD(2021)352 ”Strategic dependencies and capacities, accompanying the update to the 2020 New Industrial Strategy: Building a stronger Single Market for Europe's recovery”.

⁷⁸ Jo 14 uutta tehdasta on määrä käynnistää verkossa ja ottaa käyttöön vuoteen 2030 mennessä.

investoimaan merkittäviin innovatiivisiin teollisiin valmiuksiin⁷⁹ ja kehittämään yhteentoimiva ja avoimesti saatavilla oleva eurooppalainen tietojenkäsittelyn ekosysteemi.

Digitaalitekniologioiden käyttöönotto EU:n yrityksissä voi lisätä merkittävästi työn tuottavuutta koko taloudessa. Vuonna 2022 EU:n pk-yrityksistä 69 prosenttia oli digitaaliselta intensiteetiltään vähintään perustasolla, kun taas vuoteen 2030 ulottuvan digitaalisen vuosikymmenen tavoite on 90 prosenttia (ks. keskeinen tulosindikaattori 11). Vähintään 10 työntekijän ja digitaalitekniologioita käyttöönotaneiden EU:n yritysten osuus oli massadatan osalta 14 prosenttia vuonna 2020, pilvipalvelujen osalta 34 prosenttia ja tekoälyn osalta kahdeksan prosenttia vuonna 2021, kun taas vuoden 2030 tavoitteen mukaan 75 prosentin yrityksistä olisi käytettävä vähintään yhtä näistä teknologioista (ks. keskeinen tulosindikaattori 12). Digitaalisen teknologian startup-yrityksiä toimii hyvin aktiivisesti useimmissa teollisuuden ekosysteemeissä. Eniten niitä toimii terveyden ja liikkuvuuden aloilla sekä kulttuurialalla ja luovilla aloilla. Monet näistä startup-yrityksistä tarjoavat digitaalisia perusratkaisuja, kuten verkossa toimivia markkinapaikkoja tai ohjelmistopalveluja, jotka edistävät ekosysteemien muuttumista.

EU:n yritysten, erityisesti pk-yritysten, ja julkisten palvelujen digitalisointi etenee, mutta se on joillakin aloilla edelleen huomattavasti jäljessä vuoteen 2030 ulottuvan digitaalisen vuosikymmenen tavoitteista. Jotta tähän voidaan puuttua, EU:n ja jäsenvaltioiden olisi pantava digitaalinen vuosikymmen -ohjelma täysimääräisesti täytäntöön.

EU on jo toteuttanut useita poliittisia toimenpiteitä strategisten riippuvuuksien vähentämiseksi ja kilpailukykyyn edistämiseksi lisäämällä investointeja strategisiin teknologioihin, kuten puolijohteisiin, pilvipalveluihin, tekoälyn ja suurteholaskentaan. Jotta nämä politiikat olisivat tehokkaampia, jäsenvaltioiden on yhdenmukaistettava strategioitaan teollisten valmiuksien kehittämiseksi asiaankuuluvilla aloilla.

8. Koulutus ja osaaminen

Keskeinen tulosindikaattori	Kuvaus	Tavoite	Viimeisin EU:n
Keskeinen tulosindikaattori 13: Aikuisten osallistuminen koulutukseen vuosittain (naiset ja miehet keskimäärin)	Koulutukseen osallistumisen lisääntyminen osoittaa, että kestävä kilpailukykyä edistävien taitojen kehittämisessä on edistytty hyvin (Porton huippukokouksen tavoitteet, sosiaalinen pilari).	60 % vuoteen 2030 mennessä	37,4 % (2016) Perustuu aikuiskoulutustutkimukseen, joka tehtiin aiemmin kuuden vuoden välein.
Keskeinen tulosindikaattori 14: Aikuisten työllisyysaste	Työllisyysasteen nousu edistää sosiaalisesti kestävä kilpailukykyä (tavoite asetettu Porton huippukokouksen tavoitteissa, sosiaalinen pilari).	78 % vuoteen 2030 mennessä	74,6 % (2022) 73 % (2021)

⁷⁹ Sisältää kriittiset raaka-aineet, laitteet, kiekot, tutkimuksen, esituotannon ja suunnittelun.

⁸⁰ Joulukuussa 2023 saatavilla olleet tiedot. Lisätietoja pidemmän aikavälin kehityksestä on asiakirjan SWD(2024) 78 liitteessä 1 ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”.

Keskeinen tulosindikaattori 15: Tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijat (naiset ja miehet keskimäärin, prosenttiosuus kaikista työntekijöistä)	Tämä indikaattori on yksi digitaalinen vuosikymmen -ohjelman tavoitteista. Sillä mitataan edistymistä kohti digitaaliteknologian kehittämiseen ja käyttöönottoon erikoistunutta hyvin mitoitettua työvoimaa.	20 miljoonaa vuoteen 2030 mennessä (eli noin 10 prosenttia kaikista työntekijöistä)	9,4 miljoonaa (2022) 8,9 miljoonaa (2021) Osuus kaikista työntekijöistä: 4,6 % (2022) 4,5 % (2021)
Ehdotettu keskeinen tulosindikaattori 15 a: 15-vuotiaiden keskimääräiset testitulokset (PISA)	PISA on OECD:n kansainvälinen oppimistulosten arviointiohjelma. PISA mittaa 15-vuotiaiden kykyä käyttää lukutaitoon, matematiikkaan ja luonnontieteisiin liittyviä tietojaan ja taitojaan tosielämän haasteisiin vastaamiseksi.	Lisäys	<i>Matematiikka:</i> 474 (2022) 492 (2018) <i>Lukutaito:</i> 475 (2022) 488 (2018) <i>Luonnontieteet:</i> 484 (2022) 488 (2018)

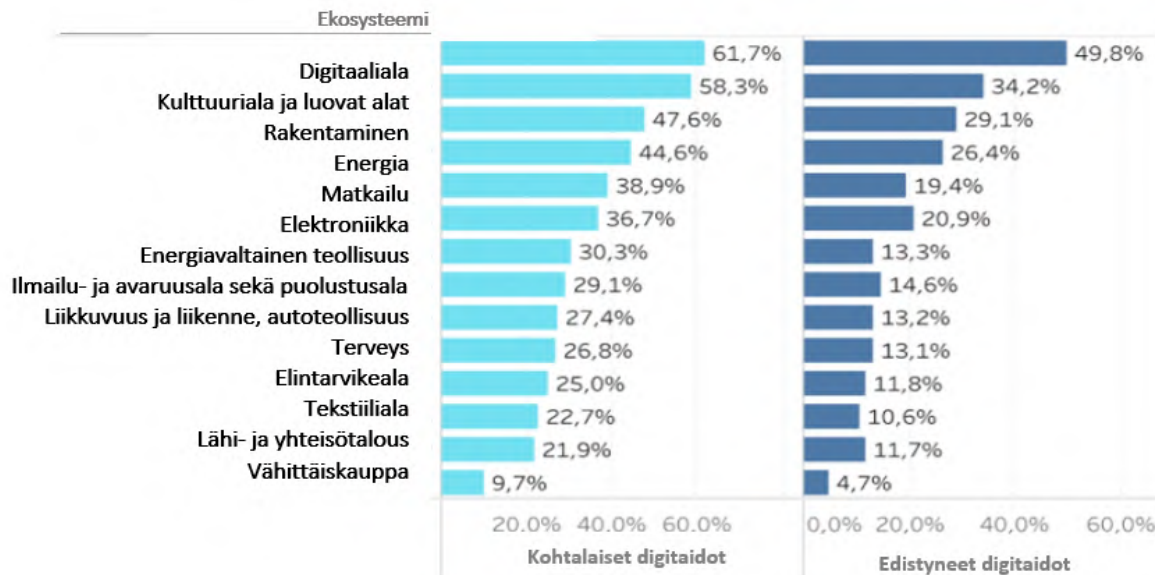
Vuonna 2022 EU:n työllisyysaste oli 74,6 prosenttia, mikä tarkoittaa, että EU etenee kohti työllisyysastetta koskevan vuoden 2030 tavoitteensa (78 prosenttia) saavuttamista. Kuitenkin kolme neljäsosaa pk-yrityksistä kärsii tällä hetkellä työvoima- ja osaamispulasta, jota on alettu torjua osaamissopimuksella ja työvoiman liikkuvuutta helpottavilla toimenpiteillä. Laadukkaiden työpaikkojen saatavuus, sukupuolten välisten erojen torjuminen ja kaikkien yhtäläisten mahdollisuuksien edistäminen ovat avainasemassa työvoiman houkuttelemisessa ja säilyttämisessä. Osaava työvoima on kilpailukyvyyn avaintekijä nykyisessä tilanteessa, jossa väestörakenne muuttuu⁸¹.

Vihreä ja digitaalinen siirtymä luovat kysyntää uusille taidoille, mikä edellyttää työvoiman täydennys- ja uudelleen koulutusta. Esimerkiksi 35–45 prosenttia rakennusten peruskorjausten alan työvoimasta tarvitsee energiatehokkuuskoulutusta⁸². Tieto- ja viestintätekniikan alan osaamiselle on paljon kysyntää, vaikka tarkemmat tarpeet vaihtelevat huomattavasti eri ekosysteemeissä (ks. Figure 4). Vuonna 2022 tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijoita oli 9,4 miljoonaa eli 4,6 prosenttia kaikista työntekijöistä, mikä tarkoittaa edistymistä kohti tavoitetta, jonka mukaan tällaisia asiantuntijoita olisi 20 miljoonaa vuoteen 2030 mennessä (ks. keskeinen tulosindikaattori 15). Toisaalta EU:ssa vain noin joka kolmas aikuinen osallistuu vuosittain oppimisaktiviteetteihin (ks. keskeinen tulosindikaattori 13). Lisäksi 15-vuotiaiden keskimääräiset testitulokset heikentyivät EU:ssa vuonna 2022 verrattuna vuoteen 2018 kaikilla aloilla, kun taas tärkeimmät kilpailijat ovat suoriutuneet EU:ta paremmin. Tämä viittaa siihen, että Euroopassa on vaikeuksia taata nuorille perustaidot.

⁸¹ Tiedonanto ”Väestörakenteen muutos Euroopassa: toimintavälineistö (COM(2023) 577 final).

⁸² ETUC, ”Skills and Quality Jobs in Construction”: [230630 - jtc_study_report_may_2023.pdf \(ituc-csi.org\)](https://www.etuc.org/IMG/pdf/230630_-_jtc_study_report_may_2023.pdf).

Kaavio 4: Niiden verkossa ilmoitettujen työpaikkojen prosenttiosuus, joissa edellytetään vähintään kohtalaisia tai edistyneitä digitaaitoja (EU27-maat)

Lähde: Cedefopin Skillovate-tietoihin perustuva Technopolis Groupin analyysi European Monitor of Industrial Ecosystems (EMI) -hanketta varten vuonna 2023

EU:lla on käytettävissään poliittisia välineitä näiden haasteiden ratkaisemiseksi⁸³. Koheesiorahoituksella ja erityisesti Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+)⁸⁴ avulla tuetaan kansallisia **investointeja inhimilliseen pääomaan**. EU edistää **osaamissopimuksen** ja kussakin 14 teollisuuden ekosysteemissä vahvistettujen erityiskumppanuuksien avulla miljoonien työntekijöiden välttämätöntä täydennys- ja uudelleenkoulutusta teollisuuden ekosysteemeissä. Yhteensä 1 500 talouselämän osapuolta ja työmarkkinaosapuolta on sitoutunut järjestämään täydennys- ja uudelleenkoulutusta 10 miljoonalle työntekijälle vuoteen 2030 mennessä. Koulutusohjelmia on kehitetty tähän mennessä jo yli 15 000. Lisäksi komissio tukee nettonollateollisuutta koskevan säädöksen puitteissa **taitoakatemioiden** perustamista, jotta voidaan lisätä nettopäästöttömien teknologioiden valmistusta ja asennusta sekä niitä varten tarvittavien raaka-aineiden saantia⁸⁵. Teknisen tuen välineellä autetaan edelleen jäsenvaltioita suunnittelemaan ja panemaan täytäntöön rakenneuudistuksia, joilla edistetään väestön

⁸³ Esimerkiksi laadukkaaseen koulutukseen investoimista käsittelevä Learning Lab -oppimislaboratorio auttaa jäsenvaltioita tunnistamaan toimintapolitiikkoja, jotka ovat erityisen tehokkaita perustason ja pitkälle vietyjen taitojen edistämässä.

⁸⁴ ESR+:n koulutus- ja osaamisinvestointien olisi oltava ohjelmakaudella 2021–2027 yli 42 miljardia euroa (kokonaistalousarvio), ja aikuiskoulutukseen olisi osoitettava yli 15 miljoonaa euroa. ESR+:n tai elpymis- ja palautumistukivälineen varojen käyttöä koskeviin kansallisiin suunnitelmiin sisältyy monia työvoiman uudelleenkouluttamistoimia. Noin puolessa jäsenvaltioista niihin sisältyy myös yksilöllisiä oppimistilejä koskeviin järjestelmiin liittyviä toimia, joilla pannaan täytäntöön kesäkuussa 2022 annettu neuvoston suositus.

⁸⁵ Taitoakatemit laativat oppimisohjelmia, joita tarjotaan jäsenvaltioiden koulutuksen järjestäjille. Akatemit pyrkivät tarjoamaan akkualalla nykyisin käytössä olevan mallin pohjalta koulutusta 100 000 oppijalle kolmen vuoden kuluessa niiden perustamisesta. Lisäksi kybertaitoakatemia kokoa yhteen jo olemassa olevia kybertaitoja koskevia aloitteita ja parantaa niiden koordinoitua, jotta voidaan kuroa umpeen kyberturvallisuuden osaamisvaje. Ks. [Cyber Skills Academy | Digital Skills and Jobs Platform \(europa.eu\)](https://www.europa.eu/cyber-skills-academy).

täydennys- ja uudelleen koulutusta ja parannetaan nuorten taitoja. Talent Booster -mekanismilla⁸⁶ tuetaan EU:n alueita, jotka kärsivät työikäisen väestön nopeasta vähenemisestä.

Työntekijöiden liikkuvuus sisämarkkinoilla voi auttaa vähentämään osaamisvajetta⁸⁷. Tähän mennessä EU:n työntekijöistä on ollut liikkuvia vain suhteellisen pieni osa (3,8 prosenttia⁸⁸), ja liikkuvuus on huomattavasti yleisempää korkeasti koulutettujen työntekijöiden keskuudessa. Vain 14 prosenttia EU:n pk-yrityksistä (verrattuna 30 prosenttiin suurista yrityksistä) on yrittänyt rekrytoida henkilöstöä muista EU:n jäsenvaltioista⁸⁹. Sääntelyyn liittyvät tai hallinnolliset vaatimukset vaikeuttavat usein työvoiman liikkuvuutta, ja yksinkertaistaminen on tarpeen. Kun EU:n kansalaiset muuttavat työn perässä, he kohtaavat eroja paikallisviranomaisten edellyttämässä rekisteröitymiskäytännöissä ja pääsyssä kansallisiin tietojärjestelmiin⁹⁰. Säännellyn ammatin harjoittamiseen toisessa jäsenvaltiossa liittyvä **ammattipätevyyden tunnustamisaste** on kohtuullisen korkea suuressa osassa jäsenvaltioita, mutta tietyissä ammateissa ja maissa on edelleen voimassa rajoittavia pätevyysvaatimuksia ja pitkiä menettelyjä⁹¹. **Kolmansista maista tulevien työntekijöiden** houkuttelemisen helpottamiseksi komission osajien liikkuvuutta koskeva paketti⁹² sisältää suosituksia jäsenvaltioille siitä, miten kolmansien maiden kansalaisten pätevyysien tunnustamista voidaan helpottaa⁹³. Lisäksi paketti sisältää ehdotuksen asetukseksi EU:n osaamisreservin perustamisesta⁹⁴.

Komissio esittää Val Duchessessa 31. tammikuuta 2024 järjestetyn työmarkkinaosapuolten huippukokouksen jatkotoimena yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa kevääseen 2024 mennessä toimintasuunnitelman työvoima- ja osaamispuolan ratkaisemiseksi.

⁸⁶ [harnessing-talents-regions_en.pdf \(europa.eu\)](#)

⁸⁷ Euroopan komissio (2023), Employment and social developments in Europe.

⁸⁸ [Labour mobility and matching across borders | Single Market Scoreboard \(europa.eu\)](#). Lisäksi vaikuttaa siltä, että vain 17 prosenttia EU:n kansalaisista on joskus [asunut tai työskennellyt kotimaansa ulkopuolella \(ks. Euroopan komissio \(2022\), Eurobarometri 528 ”Intra-EU mobility after pandemic”\)](#).

⁸⁹ Euroopan komissio (2023), Flash-eurobarometri 537 ”SMEs and skills shortages”.

⁹⁰ Flash-eurobarometri 529 ”European Year of Skills: Skills shortages, recruitment and retention strategies in small and medium-sized enterprises”.

⁹¹ [Access to Services and Services Markets | Single Market Scoreboard \(europa.eu\)](#).

⁹² Tiedonanto osajien liikkuvuudesta (COM(2023) 715).

⁹³ C(2023) 7700 final.

⁹⁴ COM(2023) 716 final.

EU:n varojen tehokkaampi ja kohdennetumpi käyttö koulutukseen ja osaamiseen kansallisella tasolla tehtäviin investointeihin esimerkiksi osaamissopimuksen ja nettonollateknologioita koskevien taitoakatemioiden mukaisten toimien tukemiseksi voi auttaa edistymään koulutuksen mukauttamisessa osaamistarpeisiin.

Lisäksi työntekijöiden ja palveluntarjoajien liikkuvuutta voitaisiin helpottaa oikeasuhteisilla säänneltyjen ammattien harjoittamisoikeutta koskevilla vaatimuksilla, ammattipätevyyden sujuvammalla tunnustamisella ja toiseen jäsenvaltioon muuttavien kansalaisten yksinkertaisemmilla ja digitaalisemmilla rekisteröintikäytännöillä.

9. Kauppa ja avoin strateginen riippumattomuus

Keskeinen tulosindikaattori	Kuvaus	Tavoite	Viimeisin EU:n arvo ⁹⁵
Keskeinen tulosindikaattori 16: Kauppa muun maailman kanssa (osuutena BKT:stä)	Kauppa muun maailman kanssa (osuutena BKT:stä)	Lisäys	tavarat 17,6 % (2022) tavarat 14,8 % (2021) palvelut 7,7 % (2022) palvelut 6,9 % (2021)
Ehdotettu keskeinen tulosindikaattori 16 a: Tavaroiden ja palvelujen vienti osuutena muun maailman tuonnista	EU:n, Yhdistyneen kuningaskunnan, Yhdysvaltojen, Japanin ja Kiinan tavaroiden ja palvelujen vienti osuutena muun maailman tuonnista	Ennallaan säilyminen tai lisäys	tavarat 16,2 % (2022) tavarat 16,4 % (2021) palvelut 33,1 % (2022) palvelut 35,2 % (2021)

Kauppa on EU:n pitkän aikavälin kilpailukyvyyn kannalta avainasemassa. Se edistää tehokkuutta ja innovointia sekä avaa markkinoita EU:n toimijoille. EU:n taloudellinen ja poliittinen vahvuus perustuu sen asemaan suurimpana kaupankävijänä ja sijoittajana: se on maailman suurin viejä, jonka osuus maailman viennistä on 16 prosenttia. EU on avoimen ja sääntöihin perustuvan kaupan edistäjä, ja tämä on auttanut sitä menestymään. Samaan aikaan EU on ryhtynyt geopoliittisten jännitteiden lisääntymisestä, epäoikeudenmukaisista kauppakäytännöistä ja epäsymmetrisistä riippuvuuksista johtuvien uusien riskien vuoksi uusiin toimiin tarjonnan monipuolistamisen edistämiseksi vahvistamalla kauppa- ja investointiyhteyksiä sekä valmistuskapasiteettia kriittisillä aloilla. EU käyttää myös kaupan suojakeinojaan ja täydentää välineistöään, jotta se voi suojella EU:n yritysten tasapuolisia toimintaedellytyksiä.

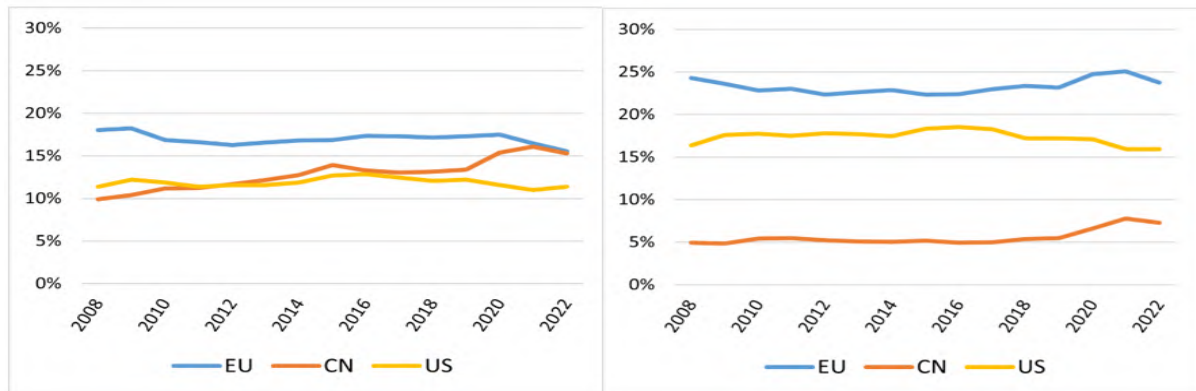
Kauppa on EU:n pitkän aikavälin kilpailukyvyyn avain. EU:n ulkopuolinen tavarakauppa oli 18 prosenttia ja palvelukauppa kahdeksan prosenttia EU:n BKT:stä vuonna 2022. EU on **maailman suurin viejä** (16 prosenttia kaikkien maiden tuonnista, mikä vastaa Kiinan osuutta ja on huomattavasti suurempi kuin Yhdysvaltojen osuus). EU:n tulos on erittäin vahva palvelujen (ks. Figure 5) ja huipputeknologian viennin (23 prosenttia) alalla, vaikka kyseinen osuus onkin pientenyt viime vuosikymmenen aikana⁹⁶. EU on johtavassa asemassa maailmanlaajuisessa

⁹⁵ Joulukuussa 2023 saatavilla olleet tiedot. Lisätietoja pidemmän aikavälin kehityksestä on asiakirjan SWD(2024) 78 liitteessä 1 ”Overview of Key Performance Indicators (KPIs) on long-term competitiveness”.

⁹⁶ [Economic resilience | Single Market Scoreboard \(europa.eu\)](#).

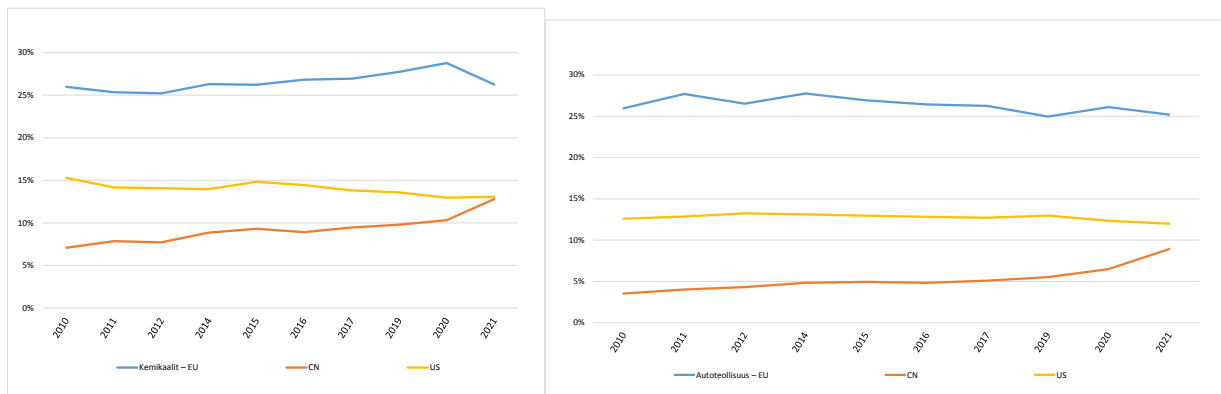
viennissä myös useilla valmistusteollisuuden aloilla, kuten kemikaali- ja automarkkinoilla (ks. Figure 6), joilla viimeaikainen kehitys – erityisesti energiakriisi ja Kiinan nopea kasvu puhtaan teknologian markkinoilla – on johtanut markkinaosuuden pienentymiseen. Itse asiassa työntekijät (korkeammat energiakustannukset EU:ssa) ja vetotekijät (erittäin houkuttelevat investointiolosuhteet kolmansissa maissa) voivat yhdessä vaikuttaa kielteisesti investointeihin, joita Euroopassa tarvitaan vihreän ja digitaalisen siirtymän onnistumista varten.

Kaavio 5 : Osuus maailman viennistä – yhteensä (vasemmalla); palvelut (oikealla)

Lähde: Euroopan komissio WTO:n (Maailman kauppajärjestö) tietojen perusteella

Kaavio 6: Osuus maailman viennistä – EU, Kiina, Yhdysvallat (prosenttia) – kemikaalit (vasemmalla); autoteollisuus (oikealla)

Lähde: Euroopan komissio WTO:n tietojen perusteella

Covid-19-pandemiakriisi ja Venäjän hyökkäys Ukrainaun paljastivat, että sisämarkkinat ovat alttiita toimitusketjun häiriöille. Nämä edellyttivät rohkeita toimia, kuten vastavuoroisuustoimenpiteitä, yhteishankintoja ja tarjonnan monipuolistamista.⁹⁷ EU:n energianhankintafoorumi on ollut keskeisessä asemassa eurooppalaisten ostajien kysynnän yhdistämisessä ja Euroopan kaasun saannin varmistamisessa kansainvälisiltä tuottajilta ja toimittajilta. Sen pohjalta voitaisiin järjestää strategisten hyödykkeiden, kuten vedyn ja kriittisten raaka-aineiden, yhteishankintoja.

⁹⁷ [REPowerEU \(europa.eu\)](https://repower.eu).

EU:n **altistuminen Kiinan vaikutukselle** on lisääntynyt kahden viime vuosikymmenen aikana. Kiinan viimeaikainen galliumiin, germaniumiin ja keinoitekoisiin grafiittituotteisiin kohdistettu vientivalvonta osoittaa luontaiset riskit, jotka liittyvät pitkälle ulottuvaan taloudelliseen riippuvuuteen yhden EU:n ulkopuolisen toimittajan tuonnista. Komissio kehittää ja toteuttaa tältä osin strategiaansa, jolla pyritään vähentämään Kiinaan liittyviä riskejä.

Komissio määritteli Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2020 esittämän pyynnön johdosta EU:n **strategiset riippuvuudet**⁹⁸ ja ryhtyi toimiin niiden torjumiseksi. Strategisten riippuvuuksien osuus kaikesta EU:n ulkopuolisesta tuonnista on noin 9,2 prosenttia. Noin 40 prosenttiin määritetyistä tapauksista liittyy lamauttavia yksittäisiä heikkouksia⁹⁹. Keskeiset alat, kuten avaruus- ja puolustusala, ovat myös alttiita ulkomaisille riippuvuuksille. Niiden vuoksi näitä markkinoita on EU:ssa yhdennettävä lisää.

Useat **EU:n ulkopuoliset maat** ovat toteuttaneet toimenpiteitä, joilla ne ovat vähentäneet omia riippuvuuksiaan ja lisänneet luototusta ja investointeja strategisille aloille¹⁰⁰. Kiina on nyt valtionyrityksiä suosivien valtiontukiensa, tukiohjelmien, valtion ohjausrahastojensa ja kauppakäytäntöjensä avustamana puhtaan teknologian markkinoiden eturintamassa. Kiinan ilmoitettujen investointien määrä ylittää 280 miljardia Yhdysvaltain dollaria, mikä johtaa ylikapasiteettiin ja hintapaineeseen ja voi vaarantaa teollisuuden kannattavuuden muualla. Yhdysvallat on tehostanut ilmastonmuutoksen torjuntaa koskevia toimiaan inflaation vähentämistä koskevan lain avulla. Yhdysvaltojen lähestymistapa perustuu tukiin, joilla luodaan kotimainen tuotantopohja nettonollateknologioille. Osa inflaation vähentämistä koskevan lain säännöksistä, varsinkin syrjivää sisältöä, kokoonpanovaatimuksia ja tuotantotukia koskevat säännökset, ovat herättäneet huolta EU:ssa ja muissa kansainvälisissä kumppaneissa¹⁰¹. Inflaation vähentämistä koskevan lain mukaiset verohyvitykset esimerkiksi lisäävät Yhdysvaltojen kotimaisen akkuyksikköjen tuotannon kustannusetua 25–30 prosenttia kokonaistuotantokustannuksiin nähden¹⁰².

EU on kehittänyt tällaisten haasteiden ratkaisemista varten oman välineistönsä, jonka avulla pyritään sekä monipuolistamaan tarjontaa että tehostamaan kotimaisia valmiuksia¹⁰³.

Komissio osallistuu edelleen aktiivisesti WTO:n suojelemiseen ja uudistamiseen, jotta kilpailun vääristymät voidaan korjata tehokkaammin. Tuleva 13. ministerikokous tarjoaa tähän tärkeän

⁹⁸ Euroopan komission sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosasto; SWD(2021)352 ”Strategic dependencies and capacities”; SWD(2022) 40 final ”EU strategic dependencies and capacities: second stage of in-depth review”; Single Market Economic Papers, n. 14 [An enhanced methodology to monitor the EU’s strategic dependencies and vulnerabilities – European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5245).

⁹⁹ Lamauttavien yksittäisten heikkouksien riski riippuu kahdesta tuotteen ominaisuudesta: 1) siitä, onko kyseisen tuotteen osalta olemassa maailmankaupan verkoston keskussolmukohtaa, ja 2) maailman viennin vahvasta keskittymisestä yhteen maahan. Maailmanlaajuisen lamauttavan yksittäisen heikkouden riski lasketaan näiden kahden indikaattorin perusteella. Lisätietoja on edellä viitatus julkaisun ”Single Market Economic Papers, n. 14” sivulla 18.

¹⁰⁰ Tämän tiedonannon liitteessä 5 esitetään yleiskatsaus keskeisten kansainvälisten kumppanien häiriönsietokykyä parantavista toimenpiteistä (SWD(2024) 78).

¹⁰¹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5245

¹⁰² Deloitte (2023), ”Sustainability & Climate IRA and the net-zero race – How EU industrial policy should respond”, s. 11.

¹⁰³ Tähän sisältyvät muun muassa osana vihreän kehityksen teollisuussuunnitelmaa toteutetut toimet, mukaan lukien nettonollateollisuutta koskeva säädös ja tilapäiset kriisi- ja siirtymäpuitteet.

tilaisuuden. Komissio on myös tehnyt vapaakauppa- ja talouskumppanuussopimuksia esimerkiksi Uuden-Seelannin, Kenian ja Chilen kanssa ja neuvottelee parhaillaan muiden maiden kanssa. Tämän rinnalla EU on sopinut teollisen yhteistyön vauhdittamista varten **strategisia raaka-aineita koskevia kumppanuuksia** Kanadan, Ukrainan, Kazakstanin, Namibian, Argentiinan, Chilen, Kongon demokraattisen tasavallan, Sambian ja Grönlannin kanssa. Nämä kumppanuudet helpottavat EU:n ulkopuolisissa maissa toteutettavia raaka-aineita koskevia teollisuushankkeita, joissa on mukana EU:n ostajia¹⁰⁴. Lisäksi niillä tuetaan kestävien arvoketjujen ja laadukkaiden paikallisten työpaikkojen kehittämistä. Kehitysmaiden kanssa solmittavien kumppanuuksien taustalla on EU:n laajempi **Global Gateway** -strategia. EU on myös solminut Japanin, Korean, Singaporen ja Kanadan kanssa neljä **digitaalista kumppanuutta**, joissa keskitytään erityisesti turvallisiin 5G-verkkoihin, kyberturvallisuuteen, kvanttilaskentaan ja puolijohdeteollisuuden häiriönsietokykyyn¹⁰⁵. EU pyrkii myös kehittämään sitovia **digitaalisen kaupankäynnin sääntöjä** keskeisten kumppanien kanssa¹⁰⁶.

EU on myös ottanut käyttöön kaupan suojakeinojen ohella useita uusia välineitä, joiden avulla suojellaan **tasapuolista kilpailua**¹⁰⁷. Komissio on erityisesti käynnistänyt virallisen tutkimuksen, joka koskee akkukäyttöisten sähköajoneuvojen tuontia Kiinasta¹⁰⁸.

Lisäksi EU on hyväksynyt Euroopan taloudellisen turvallisuuden strategian. Komissio ehdottaa määritettyjen riskien perusteella toimenpiteitä, joilla **edistetään** EU:n kilpailukykyä, **suojellaan** EU:n taloudellista turvallisuutta ja vahvistetaan edelleen yhteistyötä **solmimalla kumppanuuksia** monien erilaisten maiden kanssa. Komissio hyväksyi tammikuussa 2024 tämän strategian täytäntöönpanoa koskevan ehdotuspaketin¹⁰⁹.

¹⁰⁴ Esimerkiksi EU ja kazakstanilaiset yritykset ovat käynnistäneet Kazakstanin kanssa solmitun strategisen kumppanuuden puitteissa yhteistyön, joka liittyy harvinaisten maametallien talteenottoon uraanikaivosjätteestä, aerogeofysikaaliseen tutkimukseen ja kahden volframiesiintymän kestäväan jalostamiseen Kazakstanissa. Yhteistyöhankkeissa käytetään toisinaan EU:n ja EBRD:n rahoitusta.

¹⁰⁵ [Digital Partnerships | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/digital-partnerships/shaping-europe-digital-future).

¹⁰⁶ Neuvottelut Japanin kanssa on saatu päätökseen, ja neuvottelut Etelä-Korean ja Singaporen kanssa ovat käynnissä.

¹⁰⁷ EU on esimerkiksi hyväksynyt ulkomaisia tukia koskevan EU:n asetuksen, ulkomaisten suorien sijoitusten seurantaan koskevan asetuksen, pakkokeinojen vastaisen välineen ja kansainvälisiä julkisia hankintoja koskevan välineen.

¹⁰⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_23_4752

¹⁰⁹ New tools to reinforce the EU's economic security – European Commission (europa.eu).

EU:n olisi rakennettava nykyaikaisempi kauppasopimusten, kumppanuuksien ja allianssien verkosto ja jatkettava samaan aikaan työtään monenvälisen yhteistyön ja avoimen kaupan vahvistamiseksi.

Taloudellista turvallisuutta ja häiriönsietokykyä voidaan lisätä myös parannetun kaupan suojatoimien välineistön avulla. EU:n olisi otettava käyttöön kaupan suojatoimia, joilla suojellaan tarvittaessa sisämarkkinoita, ja pyrittävä jatkuvasti arvioimaan ja käsittelemään taloudelliseen turvallisuuteen liittyviä riskejä monimutkaisessa ympäristössä.

Komission ja jäsenvaltioiden olisi 1) seurattava aktiivisesti strategisten toimitusketjujen häiriönsietokykyä ja osallistuttava Euroopan taloudellisen turvallisuuden strategian mukaisiin riskinarviointeihin, 2) yhdenmukaistettava toimitusketjuja koskevia strategioita ja lisättävä teollisuuden valmiuksia strategisesti tärkeillä aloilla hyödyntämällä koordinoitujen toimien tarjoamia synergiaetuja erityisesti Euroopan puolijohdeneuvoston, Euroopan kriittisiä raaka-aineita käsittelevän komitean ja Euroopan nettonollafoorumin puitteissa ja 3) edistettävä toiminnan monipuolistamista eurooppalaisten ja kumppanimaiden teollisuuden toimijoiden välisen yhteistyön avulla hankkeissa, jotka liittyvät EU:n perustamiin raaka-aineita koskeviin ja digitaalisiin kumppanuuksiin.

Päätelmä

Sisämarkkinat ovat edelleen EU:n vahvin voimavara nopeasti muuttuvassa ja haastavassa maailmanlaajuisessa geopoliittisessa tilanteessa. Tässä tiedonannossa muistutetaan, että sisämarkkinat eivät ole staattinen saavutus. Sisämarkkinoiden toimintakunto ja talouksiemme kilpailukyky riippuvat yhteisistä ja jatkuvista ponnisteluista, joilla pidämme sisämarkkinoista huolta ja varmistamme, että ne vastaavat taloudellisia realiteetteja.

EU on viime vuosina nykyaikaistanut sisämarkkinoita digitaalista ympäristöään järjestämällä. Se on vahvistanut yrityksille yhtenäiset säännöt, joiden puitteissa ne voivat toimia verkossa kaikkialla EU:ssa. EU pyrkii myös edistämään kiertotaloutta, joka tarjoaa yrityksille liiketoimintamahdollisuuksia ja kuluttajille säästöjä.

Lisäksi EU on pyrkinyt poistamaan investointien esteitä. Komissio on käynnistänyt päättäväisiä toimia, joilla kevennetään raportointitaakkaa. EU:n välineillä tuetaan investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään. Osaamissopimuksella ja työvoiman liikkuvuutta helpottavilla toimenpiteillä pyritään vastaamaan osaamisvajaseen. Uusilla toimenpiteillä, kuten sirusäädöksellä, nettonollateollisuutta koskevalla säädöksellä ja kriittisiä raaka-aineita koskevalla säädöksellä, nopeutetaan tulevaisuuden teknologioihin liittyviä valmistushankkeita ja korjataan toimitusketjun haavoittuvuuksia.

Tässä tiedonannossa yksilöidään aloja, jotka ovat tärkeitä EU:n maailmanlaajuisen kilpailukyvyn säilyttämiseksi ja parantamiseksi. Niihin kuuluvat erityisesti seuraavat:

- Päätäväiset toimet, joilla parannetaan ja yksinkertaistetaan sovittujen sääntöjen täytäntöönpanoa, myös ylisääntelyä välttämällä, jotta helpotetaan liiketoimintaa ja yrittäjyyttä Euroopassa.
- Komission ja jäsenvaltioiden olisi nopeutettava energiakustannusten hillitsemistä koskevia toimia vauhdittamalla hiilettömän energian käyttöönottoa ja investointeja infrastruktuuriin, myös sähköverkkoihin ja rajat ylittäviin yhteenliitännöihin.
- Komission ja jäsenvaltioiden olisi asetettava edelleen etusijalle aidon ja syvän pääomamarkkinaunionin toteuttaminen, jotta helpotetaan yksityisen rahoituksen ja erityisesti riskipääoman ja pääomasijoitusten saantia sekä mahdollistetaan yritysten toiminnan laajentaminen Euroopassa.
- Euroopan kilpailuedun varmistamiseksi keskeisillä painopistealoilla tarvitaan jatkuvia julkisia investointeja Next Generation EU -välineen ja REPowerEU-suunnitelman menestyksen perusteella. Koheesipolitiikan välineiden kaltaisten unionin varojen oikea-aikainen täytäntöönpano voi edistää tasapuolisia toimintaedellytyksiä ja lisätä alueellista lähentymistä sisämarkkinoilla muun muassa lisäämällä investointeja STEP-kehysvälineen soveltamisalaan kuuluville strategisille teknologia-aloille.
- Toimia tarvitaan tutkimustoimien priorisoimiseksi ja tutkimustulosten muuntamiseksi käytännön yrityssovelluksiksi.
- EU:n olisi jatkettava oikeudenmukaisen ja avoimen kaupan edistämistä sekä käytettävä tarvittaessa kaupan suojakeinoja sisämarkkinoiden suojelemiseksi, jotta varmistetaan, että EU:n yritykset voivat menestyä edelleen digitaalisella, puhtaan teknologian alalla ja muilla strategisilla aloilla.
- Osaamis- ja työvoimavajeisiin olisi kiinnitettävä entistä enemmän huomiota, kun otetaan huomioon laajemmat suuntaukset, erityisesti koulutustoimien avulla mutta myös helpottamalla taitojen ja osaajien liikkuvuutta EU:ssa ja EU:hun.

Tämän perusteella tässä tiedonannossa esitetään aloja ja suuntaviivoja, jotta pitkän aikavälin kilpailukykyä koskevassa strategiassa hyväksytyt tekijät voidaan toteuttaa onnistuneesti ja jotta voidaan pyrkiä kohti kyseisessä strategiassa ja sisämarkkinoiden 30. vuosipäivästä annetussa tiedonannossa asetettuja tavoitteita.

Tämä keskustelu jatkuu, ja siihen liittyviä erittäin tärkeitä näkemyksiä tullaan esittämään Enrico Lettan tulevassa korkean tason selvityksessä sisämarkkinoiden tulevaisuudesta ja Mario Draghin raportissa Euroopan kilpailukyvyn tulevaisuudesta.

Sillä välin komissio kehottaa neuvostoa, Eurooppa-neuvostoa ja Euroopan parlamenttia keskustelemaan sisämarkkinoiden ja kilpailukyvyn nykytilanteesta ja edistymisnäkymistä tämän raportin perusteella.